

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

E.R. Postma, Eindhoven

Weer gesjacher met Gods zegen

Gen. 30:25-43

Zou Jacob onze eerste keus zijn geweest bij een sollicitatie-procedure met het oog op de toekomst van de wereld (Deut. 7:7, 8; Am. 9:7; vgl. Jes. 55:8,9)? Het is maar goed dat we van bijv. een Paulus kunnen leren hoe we de Schriften en de heilsgeschiedenis goed moeten lezen (Rom. 9:11,12).

Positiebepaling

Jacobs diensttijd (Hos. 12:13) bij Laban zit erop. Nu wil hij zich ogenschijnlijk losmaken om terug te keren naar Kanaän. Ogenschijnlijk, want hij kan Labans reactie wel voorzien. Wie wil zijn beste persoon nu zien vertrekken van de ene dag op de andere? Even doet Laban beleefd of hij de mindere is: „zo ik genade gevonden heb in uw ogen”; zoiets als: als het u belieft...

De onderhandelingen zijn geopend – Jacob doet de eerste zet: „...ge weet welke diensten ik voor u verricht heb” – waarmee hij subtiel zijn waarde voor Laban aangeeft. Laban repliceert even subtiel: „Ik heb waargenomen dat de HERE (!) mij om uwentwil gezegend heeft.” Pauze. Dat laat hij even betijen. En daarna komt dan pas: „Bepaal wat uw loon bij mij zal zijn; en ik zal het geven.” En zo is Jacob weer aan zet. Maar dat wordt – echt Oosters – geen rechtstreeks antwoord: de onderhandelingen zijn nog maar net begonnen. Heel diplomatiek worden nog wat relevante zaken voor het voetlicht gehaald en fijntjes wordt Laban herinnerd aan zijn vroegere (precaire) en huidige financiële positie. Tevens neemt Jacob Labans verwijzing naar de zegen des HEREN over maar dan wel door zelf te verwijzen naar de financiële consequenties en voordelen voor Laban. Met als klapstuk: wanneer zal ik ook eens voor mijn eigen huis (voor mijzelf) kunnen werken?

Inzet: Gods zegen

Het lijkt een gewone onderhande-

ling, maar ziet u wat Jacob aanvoert om in handen te krijgen wat hem voor ogen staat? Denk maar eens aan wat God hem in Bethel beloofde: „...met u en uw nageslacht zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden” (Gen. 28:14) en leg daar ook Gods belofte aan Abraham naast: „Ik zal zegenen wie u zegenen...” (12:3).

Dát wil Jacob nu uitbuiten. Het gesjacher gaat deze keer niet om het eerstgeboorterecht als bij Ezau, maar om het feit dat hij, Jacob, kennelijk de zegendrager is: wie biedt? Wie doet een bod op de zegen van de God van Jacob? Tegen betaling te verkrijgen...

Kennelijk is Laban geïrriteerd geraakt door Jacobs suggestieve vermelding van zijn vroegere (precaire) financiële positie. Hij doet geen bod maar vraagt (on-oosters) kort en goed: wat moet ik je geven? Laban mag geïrriteerd zijn – Jacob valt niet uit zijn rol. Zijn verrassende antwoord is in eerste instantie:

- niets (gij behoeft mij niets te geven) niemendall!
- indien gij mij slechts dit wilt toestaan (volgorde MT, zo ook St. Vert.) – de spanning houdt hij erin (naar A. v. Selms a.l.).
- ik zal opnieuw (nog eens) uw vee weiden en hoeden.
- ik zal heden door al uw kleinvee gaan en daaruit elk gespikkeld en gevlekt stuk kleinvee afzonderen;
- elk zwart stuk onder de schapen en wat gevlekt en gespikkeld is onder de geiten, dat zal mijn loon zijn.
- En mijn eerlijkheid (oprechtheid) zal morgen voor mij spreken, wanneer gij mijn loon (eindelijk antwoord) zult komen bezichtigen:
- alles wat niet gespikkeld of gevlekt is onder de geiten of zwart onder de schapen, dat zal als door mij *gestolen* gelden. Fair play (maar vgl. t.z.t. bij 31:19,20 t.z.t. – over diefstal gesproken...).

Terechte argwaan

Dit voorstel, met betuiging van oprechtheid, lijkt zo'n belachelijk koopje, dat Laban er enerzijds grif

op in gaat: „Zie, het geschiede naar uw woord” ofwel: accoord!¹⁾ Tegelijk voelt hij denkkelijk dat er een adertje onder het gras schuilt. Want nu gaat hij zelf de dieren met een afwijkend kleurpatroon afzonderen, stelt ze onder de hoede van zijn eigen (31:1) zonen, dus broers van Lea en Rachel, en zorgt dat ze drie dagreizen (zo'n 60 km) ver weg zijn. Labans wantrouwen blijkt gerechtvaardigd, al zijn z'n maatregelen onvoldoende m.b.t. zijn schoonzoon.

34e jaargang – nr. 12.
8 juni 1990

In dit nummer

- 208 H. de Jong
Vraag naar heilshistorische prediking (3)
- 209 J.A. de Vries
Twintig jaar christelijke hulpverlening (5)
- 210 D. Holwerda
Mens en engel in Gods nieuwe schepping
- 212 D.W.L. Milo
Wonderlijke genade
- 214 E. Schuurman
Wij in Gods wereld (deel 1)
- 216 P.J. van Kampen
Zending: De stad en het evangelie (2)
- 218 F. van Deursen
Barmhartigheid in de thora (2)
- 220 Marleen Hengelaar-Rookmaaker
Popmuziek: dansen in de muil van de draak (2)
- 221 T. Hoekstra
Ex libris: Nieuwe boeken

Opbouw

Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P.J. van Kampen
Mr.dr. J. Meulink
D.W.L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E.R. Postma
M.J.F. van der Wal

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Tel. 05130-20476

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Uit breder kring

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie

Administratie Opbouw
Marjoke van Veelen-Vreugdenhil
Postbus 84183, 3009 CD Rotterdam.
Tel. 010-4550802.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementsprijzen

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 60,- per jaar of f 33,- per half jaar.
Voor studenten f 48,- per jaar.
Buitenland f 84,- per jaar of f 104,- per luchtpost. Chequekosten buitenland: f 10,-.

Advertenties

Tarief: 55 ct. per mm. bij 45 mm. breed (excl. 6% BTW). Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verschijningsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verschijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 03420-13080, fax 03420-92542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Jacob is (nog steeds) een 'cunning man' en hij heeft enkele kunstgrepen achter de hand (c.q. ellebogen):

- de met witte ringen geschildre takken in de drinkbakken van het vee en
- de opstelling van de kudde (aanvankelijk alleen witte schapen en zwarte geiten).

„Door de tactiek van Jacob worden er echter in die kudde ook weer gespikkelde etc. dieren geboren; Jacob zet die dieren apart, laat dan Labans kudde zó grazen, dat de gespikkelde groep vooraan gaat en de egale rest dus altijd het gezicht op die kleurlingen houdt”⁽²⁾

De kunstgreep van de geschildre takken past hij alleen toe bij het sterkste kleinvee (dat „in goede conditie” verkeert⁽³⁾).

Hosea's oordeel

Allemaal trucs, berustend op het wijdverbreide bijgeloof van het (zich) verzien?

B. Holwerda noteert: „Blijkbaar is dit een methode om de aanfok van jonge dieren te beïnvloeden in voor hem voordelige zin (Dalman A.u.S. VI S 194). Er zijn meer voorbeelden van bekend... Jacob maakt hier gebruik van het physiologische verschijnsel van het zgn. 'verzien'...”⁽⁴⁾. Bijgeloof of werkelijkheid – dat doet in feite hier niet ter zake. Zijn bezit vermeerderd (30:43 vgl. vs 27 en 30), al roept dit straks wel een vraag op. „Men houde in het oog hoe Jacob hier optreedt: eerst dreigt hij met vertrek, dan herinnert hij Laban eraan, hoeveel een langer verblijf Laban waard moet zijn; vervolgens komt hij met minimale verlangens en spreekt hij van zijn oprechtheid, zodat Laban opgelucht erin vliegt; want onmiddellijk past hij zijn oneerlijke praktijken toe; het geraffineerde is, dat hij Laban suggereert dat zijn loon door God bepaald zal worden, die de geboorten ook van het vee bestuurt, terwijl hij echter zelf het heft in handen neemt...”⁽⁵⁾.

Leg hier nu eens naast wat de profeet Hosea Jacobs nakomelingen voor de voeten werpt in dat hoofdstuk (12) waarin steeds ook Jacob zelf ter sprake wordt gebracht: „Kanaän (een Kanaäniet is in het Hebreuws óók een koopman, handelaar!) – Kanaän – in zijn hand is een bedriegelijke (!) weegschaal, afpersen is zijn lust. Maar Efraïm zegt: waarlijk, ik ben rijk geworden, ik heb mij rijkdom verworven, in al mijn vermogen vindt men bij mij geen ongerechtigheid die zonde zou zijn” (Hos. 12:8,9).

Een goede herder?

Formeel valt er niets aan te merken. Toch doet Hosea in dit hoofdstuk niet anders dan op Efraïms onbetrouwbaarheid en bedrog wijzen. Formeel

viel er op Jacobs handelwijze niets aan te merken: het contract, de afspraak was (leek!) waterdicht, duidelijk en voor enerlei uitleg vatbaar. En toch is er (weer) sprake van 'bedrog' (mirmah) – het oude liedje – Izaäk klaagde er al over (27:35). Naar de letter klopt alles, maar (zoals zo vaak) er klopt iets niet. En dat terwijl Jacob tegenover Laban zijn volkomen oprecht zijn heeft betuigd. Zijn handelwijze is een wirwar (mirmah) van waarheid en leugen, (schijnbare) oprechtheid en bedrog. En God luistert scherper dan Laban of wie ook: hij leest wat in het hart van een mens is en let niet alleen op zijn tong.

Samenvattend:

- Jacob de man van Gods keuze, drager van de zegen
- Jacob de sjacheraar, die zichzelf duur verkoopt door te marchanderen met Gods zegen
- Jacob 'the cunning man', de ongeloflijk handige en listige man die zich aan Laban verhuurt als een goedkope en goede herder, maar die via kunstgrepen zich verrijkt ten koste van Laban. Een caricatuur van de goede herder (vgl. Ez. 34; Jer. 23 e.a.), die zijn 'eerlijkheid' aanvoert terwijl hij 'bedriegelijke streken' gaat uithalen. En dat onder herinnering aan zijn door God gezegend zijn: een 'gezegende des HEREN'!

Gezegend bedrog?

Ja – en toch lezen we (met de St. Vert.): „en die man brak gansch zeer uit (in menigte) en hij had vele kudden (kleinvee, P.) en dienstmaagden en dienstknechten, en kamelen en ezelen.” En dat in zes jaar... (vgl. 31:38).

„In menigte uitbreken” – dat was Jacob beloofd (28:14), dat was in diens voetspoor Laban overkomen (30:30). Het was een deel van de door God beloofde zegen. In plaats van het kleurloze opschrift van de N. Vertaling („Jacob verwerft zijn kudde) zet B. Holwerda boven deze pericoop (30:25-43): „Jacob, in Paddan-Aram, ontvangend de beloofde rijkdom”. Zoals hij boven 29:1-30 zette: „Jacob in Paddan-Aram vindend de moeder van het beloofde zaad” en boven 29:31-30:24 „Jacob in Paddan-Aram ontvangend het beloofde zaad”⁽⁶⁾. Daarmee zijn plaats en tijd in de heilshistorie bepaald en in rekening gebracht. Maar dan rijst onontkoombaar de pijnlijke en penibele vraag: zegent God het bedrog (van Jacob)? We laten weer B. Holwerda aan het woord: „Hier ligt de ergernis, dat God de zijde van de bedrieger kiest.”

Nee – God zegent niet het bedrog. Het verwerven van (beloofde) rijkdom is op zichzelf genomen nog geen zegen. Zeker niet als het om onrechtvaardig verworven rijkdom

gaat. Wat God wil, is niet wat Jacob doet maar wat Hosea tegen Efraïm zegt: „...bewaar liefde en recht en wacht bestendig op uw God” (Hos. 12:7), d.i. zie gespannen uit naar wat Góð zal doen.

Jacob wachtte niet op wat God ging doen. Let wel: hij was door Laban op een smerige manier bedrogen inzake Rachel en uitgebuit door Laban – veertien lange jaren. En terwijl Laban om zijnentwil overvloedig werd gezegend (30:27, 30), was Jacob daar koud van gebleven. Alleen Laban was er beter van geworden – hij, Jacob, eigenlijk de heer, was niet meer dan een knecht (Hos. 12:13). Maar net zoals hij het eerstgeboorterecht eigenhandig probeerde te bemachtigen, zo doet hij dat nu ook met de beloofde rijkdom. Echter: evenmin als het eerstgeboorterecht hem hielp, evenmin hielp hem deze rijkdom. Vanwege dat eerste moest hij vluchten voor zijn broer Ezau, vanwege dat tweede zal hij straks vluchten voor zijn schoonvader Laban. God liet hem zijn vader Izaäk en zijn schoonvader Laban bedriegen. Maar in beide gevallen loopt Jacob muurvast.

Gerechvaardigde goddelozen

Steeds beter valt zo te begrijpen wat Paulus zegt: de maatstaf bij Gods keus is bepaald niet: iemands 'wer-

ken'. God koos Jacob niet omdat hij de betere of veruit de beste was. Het is niet op grond van werken, maar op grond daarvan dat Hij riep... (Rom. 9:11). Om aartsvader (en kerkvader) te kunnen zijn, heeft Jacob veel moeten leren. Maar God liet hem niet vallen:

„...er is bij Jacob geen enkel lichtpunt. Maar dat is juist de achtergrond der verkiezing: zo wordt van meetaf het absolute genadekarakter gehandhaafd. Dat God dus Jacob ook welvaart verleent, is alleen omdat zijn voornemen naar de maatstaf der verkiezing vast blijft...”⁷⁾

Wie roemt (zeg de kerk) roeme in de HERE. Die HERE, trouwe verbonds-God – die op de poorten van het nieuwe Jeruzalem doet prijken de namen van Jacobs twaalf zonen; die merendeels uit onmin en in afgunst verwekte rabauwen van jongens. Sterker nog: die onder de mensen bekend wil staan als de God van Abraham, Izaäk én Jacob (Luc. 20:37). Een deel van de les is dus: een mens gaat niet verloren vanwege zijn slechte aard – nee, hij gaat verloren als hij Gods genade verwerpt. Het moet niet alleen voor de betrokkene maar met name ook voor de anderen, de toeschouwers, moeilijk zijn niet te struikelen over dit skandalon (struikelblok): God rechtvaardigt goddelozen, spreekt hen (om Christus' wil) vrij (Rom. 4:5). Dát heet in de bijbel genade!

Noten

- ¹⁾ cf. Irene Lande, Formelhafte Wendungen der Umgangssprache im Alten Testament, Leiden 1949, p. 66
- ²⁾ B. Holwerda, Historia Revelationis Veteris Testamenti, deel 1, 1e aflev. p. 133
- ³⁾ A.A. v. Selms, serie Prediking v.h. O.T., Genesis deel 1, p. 113: „Volgens Onkelos, Pesjitta en Vulgata waren de robuste oöien die, welke vroeg in de tijd, dat wil zeggen van eind november tot begin januari, geboren waren (vgl. Dalman A.u.S. I p. 268-270). Ten gevolge van het koele weer ontwikkelden deze zich gunstiger dan andere. Na een half jaar kunnen zij reeds paren en werpen dan in de vroege tijd.”
- ⁴⁾ a.w. p. 131
- ⁵⁾ B. Holwerda, a.w. p. 131/2
- ⁶⁾ a.w. resp. p. 124, 103, 110
- ⁷⁾ B. Holwerda, a.w., p. 139, 140

Pastorale Notitie

J. Kranenburg, Rolde

Bekering

Ik wilde iets vrolijks zeggen van de tijd, die wij beleven. Dat lijkt mij een aardig binnenkomertje, want zoiets hoor je niet vaak.

Je kunt natuurlijk van deze tijd zeggen dat het een boze tijd is, hoewel de tijd nooit een boze tijd is op de manier waarop het slecht weer kan zijn. De tijd zelf is nooit boos. De

mensen van een bepaalde tijd kunnen dat wel zijn.

Wij leven nu in het ik-tijdperk, zegt men. Wie de eerste was die dat ontdekte weet ik niet. Ik heb het ook maar uit preken en kranten. Zelf vind ik dat Luther het scherper formuleerde toen hij zei dat de mens is 'incurvatus in se', dat is toegekromd naar zichzelf. In deze tijd is hij dat dan misschien meer dan ooit.

Toch roept de boosheid van nu ook iets anders op. Ik heb dat in dit hoekje al eerder geschreven, maar hetzelfde tot u te zeggen is voor mij niet verdrietig. Het zijn niet uitsluitend de christenen die verontrust zijn over de boosheid. Er zijn ook veel niet-christenen, die zich door hun levensstijl schijnen te willen distantiëren van de anderen. Ze zijn betrouwbaar, vriendelijk, behulpzaam, eerlijk, gastvrij en noem maar op. Ik wil wel aannemen dat dit verschijnsel eerder opvalt aan de rand van een drents dorp in een nette laan met nette mensen dan in het centrum van een grote stad, waar het slechte je toeschreeuwt, maar het is er toch. Een slag mensen, niet-christenen waarvan je het niet gemakkelijk zult winnen als je vooraan wilt staan in goede werken. Nu weet ik wel dat het evangelie nooit naar de mens is. Ook niet naar de aardige mens van nu. Ik weet dat

het evangelie een dwaasheid en een ergernis is en dat blijft. Maar zou nu toch de bocht van de bekering voor deze mensen niet iets minder scherp kunnen zijn? Op die gedachte kwam ik door het merkwaardige gegeven dat van de twaalf leerlingen van onze Heer alleen Simon een andere naam kreeg.

Johannes blijft Johannes en Jacobus blijft Jacobus, maar Simon wordt Petrus. En een nieuwe naam betekent toch zoiets als een totaal ander program voor je leven. Je wordt op een ander spoor gezet met een andere bestemming en een ander gaat je gorden. Zou de Meester nu niet bedoeld hebben: Simon, meer dan voor de anderen geldt voor jou dat je leven door de ontmoeting met Mij radicaal overhoop gegooid wordt. Het evangelie van het Koninkrijk dat toch al niet naar de mens is zal botsen op dat merkwaardig dwarse in jouw karakter.

Iemand zei van zijn overleden vrouw: „Mijn vrouw had een aangeboren naastenliefde. Die lieve manier waarop zij met mensen praatte, onverschillig wie”. Voor deze vrouw moet de bocht van de dagelijkse bekering minder scherp geweest zijn dan voor vele anderen. Wanneer je dat nu ook mag vermoeden voor een aantal niet-christenen vind ik dat een verblijdend verschijnsel.

H. de Jong, Zeist

Vraag naar heilshistorische prediking (3)

Een herinnering

Het is al weer lange jaren geleden dat ik via een gemeentelid in contact kwam met een oudere dame die wel christelijk opgevoed was maar de kerkgang in haar leven had verwaarloosd, mede door ellendige ervaring met kerkelijke vertegenwoordigers. Het contact leidde wel ergens toe en op een gegeven dag had ik de vrijmoedigheid haar voor een kerkdienst van onze gemeente uit te nodigen. Welwillend als ze was gaf ze daaraan gehoor en zij bezocht een dienst waarin ik zelf voorging. Omdat ik nieuwsgierig was hoe zij het gevonden had, bracht ik haar in de loop van de navolgende week een bezoek om haar te vragen naar haar bevindingen. Wat aarzelend zei ze tegen me: ach, weet u, dominee, geschiedenis heeft me nooit zo geïnteresseerd. Het was alsof ik een klap in m'n gezicht kreeg, al heb ik haar dat gelukkig niet laten merken. De opmerking van deze mevrouw heeft mij sindsdien aan het denken gezet. Zou het kunnen zijn dat wij teveel geschiedenis in onze preken doen? Nu hoor ik de lezer denken en mij tegenwerpen: zou het niet kunnen zijn, dominee De Jong, dat niet 'wij', maar dat 'u' teveel geschiedenis in uw preken doet? Goed, dat wil ik mede in rekening brengen. Maar toch denk ik met name aan onze preektrant waarvoor zo kenmerkend is dat er een heleboel uitleg van de tekst in zit. Ja, maar is dat niet de kracht van onze prediking, zult u zeggen. Ja en nee, is mijn antwoord. Een preek is geen bijbellesing. Dat zien wij wel eens over het hoofd, is mijn indruk. Een preek is geen bijbeluitleg, maar gebruikt als het goed is de bijbeluitleg om voor het heden te boodschappen. Preken kunnen onder ons wel eens hinderlijk blijven hangen in het 'toen' en 'daar' van de tekst in plaats van het 'hier' en 'nu' van ons leven te bereiken. Die mevrouw had mijn preek ervaren als een geschiedenisles en dat heb ik niet haar kwalijk genomen maar mijzelf aangetrokken.

Een teveel aan geschiedenis?

Dit teveel aan geschiedenis dat onze preken nog wel eens ontsiert, wijkt ik aan de scholing van onze predikanten in de heilshistorische preekmethode. Van deze methode is veel goeds te zeggen en ze kan in het algemeen zeker als verrijkend voor de prediking gewaardeerd worden.

Waar ik nu aanmerking op maak is dat er soms een teveel van het goede is en dat de prediking door het teveel nadruk leggen op het historisch karakter van het heil voor de gemeente een afstandscheppende bijmaak kan krijgen. Eerder schreef ik dat de bijbel de geschiedenis niet beschrijft maar gebruikt om ons voor God te stellen. Datzelfde zou ook van onze preken gezegd moeten kunnen worden. Toch moet ik van de andere kant ook weer zeggen dat geschiedenis zo verteld kan worden dat je de afstand in tijd totaal vergeet en je je bij het gebeuren onmiddellijk betrokken voelt. Licht dat aan de boeiende manier van vertellen? Ten dele. Belangrijker is dat de gebeurtenissen die verhaald worden van zo groot gewicht zijn dat ze niet kunnen worden opgesloten binnen de tijd dat ze zijn voorgevallen. In die zin kan er niet gauw een teveel aan geschiedenis worden verteld. Ik moet dus nuanceren als ik het heb over een teveel aan geschiedenis in de prediking. Er is geschiedenis en geschiedenis. Er is geschiedenis, ook in de bijbel, die zo zeer de geur en de smaak van 'toen' en 'daar' aan zich heeft, dat we haar terecht met de vergetelheid associëren. Een teveel daarvan schaaft in de prediking zonder meer. Maar er is ook een geschiedenis waarin we de hand van God als het ware tasten kunnen en wanneer ons die geschiedenis verteld wordt smelt het tijdsverschil weg zoals een vlassnoer wanneer het vuur geroken heeft. Vergetelheid maakt dan plaats voor aktualiteit. Het euvel waarvoor ik nu waarschuw, doet zich m.i. voor wanneer geschiedenis-1 voorrang krijgt op geschiedenis-2, anders gezegd: wanneer het archeologische de overhand krijgt op het theologische.

Theologische geschiedenis

Wat is theologische geschiedenis? De term is een laatste poging mijnerzijds om onder woorden te brengen wat ik bedoel. Wij staan in de bijbel voor een geschiedenis waarin het hoofdzakelijk de Here God is die handelt, Hij dus van wie de Schrift zelf zegt dat duizend jaren voor Hem zijn als een dag en een dag als duizend jaren (II Petr. 3 : 8). Het is uiteindelijk tegenover Hem en tegenover zijn handelen dat de tijd inkrimpt en de tijden verkort worden. Omgekeerd, waar men met Hem niet meer rekent daar sekulariseert de

tijd en neemt ze groteske proporties aan: miljarden jaren naar achteren en naar voren – alsof de eeuwigheid in de tijd gepropt moet worden.

Theologische geschiedenis noem ik nu geschiedenis waar de eeuwigheid niet in is gestopt maar haaks middenop wordt gezet en wel met zo'n kracht dat de uiteinden naar het midden toekrullen.

Nog eens kom ik nu terug op mijn eerdere bewering dat naar het mij voorkomt de bijbel het lineaire en het cyclische verbindt, in die zin dat er van Godswege een voorwaartse en een zijwaartse drang in de tijd zit, een finipetale en een centripetale kracht, een opdringen naar het einde en naar het midden. Die beweging naar het einde is ons bekend genoeg, want we denken meestentijds lineair. Voor die beweging naar het midden echter wijs ik op twee reeksen van concentrische cirkels, konisch in- en uitlopend, die het bijbelse beeld (evenzeer als de beweging naar het einde) beheersen. De eerste reeks is: Adam (mensheid) – Abraham (Israël) – Juda – David – Zoon van David – Christus – gemeente (uit Israël) – gemeente (uit de wereld). De tweede is: adama (aardbodem) – beloofde land (Kanaän) – stamgebied Juda – Jeruzalem – Sion – Christus – Jeruzalem – 'Judea en Samaria' (Hand. 1 : 8) – het uiterste der aarde. Het plan van God dat gestart is met 'Adam op de adama' vindt z'n voltooiing wanneer de nieuwe mensheid op de nieuwe aarde zal leven. Maar de ontwikkeling daarheen verloopt via een beweging naar het midden. Voor beide reeksen is de figuur van de zandloper behulpzaam. Van beide reeksen vormt Christus het centrum en alle fases van de beweging staan Hem geestelijk even na. Christus is het die aan de geschiedenis vanuit het midden het merk van de rust, het karakter van de sabbat geeft, zodat ze een beweging is naar punten die er tegelijk al zijn. "Eer Abraham was, ben Ik", zegt Christus tegen de Joden, en Hij beweert van de aartsvader dat deze zijn dag gezien heeft (Joh. 8 : 58 en 56). Niet maar vanuit de verte gezien, bedoelt Hij, in de zin van 'voorzien', maar gezien in de zin van 'beleefd', zoals een mens bijbels gesproken ook de dood kan zien in de zin van 'ondergaan'. Waar Gods openbaring in Christus aan de orde is daar smelten de tijden ineen en dromt het hele gebeuren van de wereldgeschiedenis zich samen rondom dit 'moment suprême' der historie. In plaats van een lineair

lopende tijdslijn krijgen we zo een in hevigheid toenemende reeks van draaibewegingen, van Omhoog ingezet, die telkens tot rust komen in een punt dat aan de tijd ontheven is.

Nee, dat laatste zeg ik verkeerd: ...in een punt dat zo'n geweldige uitstraling heeft dat begrenzing door de tijd daarbij wegvalt.

Van de unieke combinatie van finen centripetale krachten die het gebeuren beheersen is de sabbat het stralende teken. Ook de heilshistorische prediking zou bij dit sabbatskarakter gebaat zijn. Daarvan wil ik de volgende keer tot slot een voorbeeld geven.

Dit artikel van de hand van de voorzitter van de Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk, ds. J.A. de Vries, is het vijfde artikel in een serie van zes artikelen in het kader van het 20-jarig bestaan van de stichting. Aan de hand van het thema „Twintig jaar christelijke hulpverlening” worden zo de medewerkers alsmede het werk van de stichting aan u voorgesteld.

Twintig jaar christelijke hulpverlening (5)

20 JAAR
CHRISTELIJKE
HULPVERLENING
1970 - 1990

Helpen is de kunst de ander te helpen zichzelf te helpen, schreef ik in een eerder artikel in deze serie. Met die kunst zijn de medewerk(st)ers van de Stichting, die zich in deze kolommen hebben voorgesteld, dagelijks bezig. In een volgend artikel zal een vierde medewerkster zich voorstellen. Zij heeft de taak anderen op bescheiden schaal iets van de kunst om anderen te helpen te leren.

Ieder die wel eens met problemen te kampen heeft gehad weet hoe goed het je kan doen als er dan iemand is met wie je je moeiten kunt delen. Soms alleen maar omdat hij of zij naar je luistert of je met een enkel woord helpt je problemen onder woorden te brengen. Soms voorkomt zo'n 'luisterend oor' dat er professionele hulpverlening nodig is.

In de christelijke gemeente zijn het veelal de ambtsdragers die als eersten worden geconfronteerd met de nood van anderen. Soms zijn ambtsdragers van nature goede luisteraars en kunnen zij zich goed inleven in probleemsituaties. Maar in een enquête, die tijdens een Centrale Diaconale Conferentie werd gehouden, zei de helft van de daar aanwezige diakenen dat ze moeite hadden met het leggen van contacten met mensen in nood.

Dat is de reden waarom de Stichting cursussen organiseert. Voor ambtsdragers en voor anderen die een taak hebben in de gemeente. En voor ouders, die vragen hebben bij de opvoeding van hun kinderen. Cursussen, die de bedoeling hebben probleemsituaties zo mogelijk te voorkomen en, indien ze zich onverhoopt toch voordoen, te weten wanneer het tijd is om professionele hulp in te roepen.

Toen, twintig jaar geleden, de Stichting met haar werk begon, stond deze preventie het bestuur als eerste taak voor ogen. Het is nog steeds de eerste taak. Omdat het gaat om christelijke hulpverlening. Christelijke hulpverlening is geen zaak van professionals in de eerste plaats. Christelijke hulpverlening begint bij de gemeente. Bij gewone ouders. Bij gewone gemeentelieden. Bij ouderen en jongeren. Bij ieder, die geroepen is tot dienstbetoon.

Tot die taak wil de Stichting mensen toerusten. Hun de 'kunst' leren om anderen te helpen. Ouders en ambtsdragers, gewone gemeentelieden die graag willen helpen in de gemeente, maar niet weten hoe. Jongeren die straks de taak van de ouderen moeten overnemen.

Als het goed is zullen slechts weinigen kennis maken met de hulpverlening die de Stichting biedt. Maar, omdat ieder geroepen is tot dienstbetoon, zullen velen de weg naar de Stichting vinden om de kunst van het helpen te leren.

Stichting voor Jeugdzorg
en Maatschappelijk Werk

Voor ambulante
geestelijke gezondheidszorg

03403-77071

Dr. D. Holwerda, Zuidhorn

Mens en engel in Gods nieuwe schepping (2)

Ef. 3, 8-13

- 8 Aan mij die in aanzien beneden alle heiligen sta is bij wijze van gunst de opdracht verleend aan de heidenen de rijkdom van Christus te boodschappen – (een schat) die niemand op het spoor zou zijn gekomen! –
- 9 en in het licht te stellen, hoe de bestuursinrichting er uitziet in het geheime plan dat sinds onheugelijke tijden is achtergehouden bij God die alles schiep,
- 10 opdat nu aan de machthebbers en gezagsdragers in de hemelgebieden door middel van de gemeente Gods rijkgeschakeerde wijsheid bekend zou worden
- 11 overeenkomstig het ontwerp van eeuwen her, dat Hij gemaakt had in Christus Jezus, onzen Heer,
- 12 dank zij wien wij weer vrijuit met God kunnen spreken en naar Hem toegaan in vertrouwen doordat we in Hem (Christus) geloven.
- 13 Daarom vraag ik u de moed niet te laten zakken bij de verdrukkingen die ik terwille van u te verduren heb; ze zijn immers juist een eer voor u!

De gemeente demonstreert Gods schepperswijsheid

Ik hoop, dat we nu (zie het eerste deel van dit artikel in het vorige nummer) ongeveer de gedachten-gang verstaan die deze brief beheerst, en zo een achtergrond hebben gekregen waartegen we onze tekst kunnen plaatsen. Verrassend komen hier die door Christus overwonnen hemelse machthebbers nog eens terug. Het is nl. Gods bedoeling, zegt Paulus, dat nu die machten door middel van de gemeente kennis krijgen van Gods rijk geschakeerde wijsheid. Het eerste dat ons treft is, dat hier die geestelijke machthebbers nog eens weer op hun nummer worden gezet: hun plaats is er een *onder* Gods zonen, onder ons, mensen, dus. Jezus zei eens: „Een dienst-knecht weet niet, wat zijn heer doet” (Joh. 15, 15). Wat een baas voor plannen heeft t.a.v. zijn zaak, hangt hij zijn bedienden niet aan de neus. Hij bespreekt ze wel met zijn zoon die onderdirecteur is. De bedienden krijgen te zijner tijd wel te zien, wat er verandert. Zo krijgen ook de engelen daarboven kennis van Gods nieuwe schepping doordat ze het begin van die nieuwe schepping hier

beneden waarnemen, t.w. het leven van de christengemeente.

Ze krijgen – en dat is het tweede – kennis van Gods nieuwe schepping, zei ik. Want dat is – gezien de opzet van heel de brief, en gezien ook het feit dat God in dit verband wordt aangeduid als 'de Schepper van het heelal' – de bedoeling van de woorden 'de rijk geschakeerde wijsheid' Gods'. Hij gaat hier om Gods *schepperswijsheid*, zoals Spreuken 8 die bezingt. Hoezeer in Gods schepping juist zijn *wijsheid* uitblinkt, blijkt uit het feit, dat die wijsheid verzelfstandigd en verpersoonlijkt wordt. Ze wordt voorgesteld als een kind dat om Vader heen speelt, als Hij aan de arbeid is. Kostelijk, die tekening! Stel u voor (b.v.) een houtbewerker die iets moois maakt in zijn werkplaats. Z'n dochtertje van drie dribbelt om hem heen tussen de krullen en spaanders. En wel verre van hem af te leiden inspireert ze hem juist bij de arbeid. Af en toe kijkt hij haar aan met een blik, stralend van geluk, of krijgt ze een aai over haar bol. (Even terzijde: wij, nuchtere mensen, laten toch asjeblijft wel ruimte voor kunstenaars, die bij machte zijn in woord of beeld de dingen voor te stellen, zoals wij ze met onze verzakelijke ogen misschien niet zien, maar zoals ze ten diepste toch wel zijn? U zou toch voor geen geld Spr. 8 uit de bijbel willen missen? Paulus gaat in elk geval op dit spoor van de verpersoonlijking van Gods wijsheid nieuwtestamentisch verder, als hij *Christus* noemt: de wijsheid Gods (1 Cor. 1, 24).)

Nu, een eerste staaltje van die schepperswijsheid van God krijgen de engelen te zien in het leven van de christengemeente. De goede engelen zien het met vreugde aan. Als er naar Jezus' woord al blijdschap is bij de engelen Gods over één zondaar die zich bekeert (Lc. 15, 10), hoeveel te meer dan over een gemeente, bestaande uit zoveel verschillende van nature elkaar vijandige mensen, die toch in goede harmonie leven. Maar de boze engelen zien het tot hun ontzetting en woede. Ze ervaren het als een vernedering, dat er een nieuwe mens is opgestaan die aan hun regiem is onttrokken. En meer nog: ze zien hun vonnis nu heel dicht bij komen. Ze wisten wel van de komende straf: uitgebannen duivelen smeken Jezus hen niet te straffen vóór de bestemde tijd (Mt. 8, 29). Maar nu wordt het echt dreigend: ze zien op aarde een mensheid gevestigd, op wie ze geen greep meer hebben, een bruggehoofd van de komende

wereld, waarin voor hen geen plaats meer zal zijn.

De gemeente als informant van de engelen

De functie van de gemeente op dit punt (als informant van de engelen) moeten we weer zien in de lijn van de informatie die Christus zelf door zijn hemelvaart aan de engelen verstrekt. Petrus zegt (1 Petr. 3, 19): door zijn hemelvaart heeft Hij aan de geesten die sinds de dagen van de zondvloed in voorarrest zaten een proclamatie doen uitgaan. Aan deze boze geesten is in Christus' hemelvaart als het ware hun dagvaarding ter hand gesteld. Ze weten nu, dat ze eerstdaags voor Gods rechterstoel zullen moeten verschijnen. Nu, die dagvaarding wordt nog eens bevestigd en onderstreept in wat ze op aarde zien gebeuren onder mensen die in de souvereiniteitsoverdracht aan Christus delen. Met name de eenheid tussen jood en heiden – en in 't algemeen: de *eensgezindheid* binnen de gemeente – is, zo schrijft Paulus in Fil. 1, 28, voor Christus' en onze tegenstanders 'een aanwijzing van hun verderf'. Zij trekken daaruit als onontkoombare conclusie: wij hebben verloren, en zijn verloren. Wat hun reactie is, vertelt Johannes in Op. 12, 12, waar hij een stem in de hemel hoort zeggen: „Wee de aarde en de zee, want de duivel is tot u neergedaald in grote grimmigheid, wetende, dat hem maar weinig tijd meer rest”. Paulus ervaart dat ook aan den lijve: aan het slot van onze tekst spreekt hij van de verdrukkingen die hij verduren moet terwille van de gemeente waaraan hij schrijft. Als een kat in het nauw slaan de duivelen fel toe, om Paulus te treffen en zijn werk in de grond te boren.

En hoe reageert Paulus daar op zijn beurt nu weer op? Om te beginnen, stelt hij, met een laconisme dat het geloof kenmerkt, vast: die verdrukkingen zijn een eer voor u. D.w.z.: als de boze geesten het mij zo lastig maken, omdat ik u het evangelie bracht, dan is kennelijk hun duidelijk geworden, dat u naar het evangelie leeft; en dat is in u te prijzen. Als u zich niet zo duidelijk profileerde als een stukje nieuwe schepping, zouden de duivelse machten het mij niet zo lastig maken.

Hij prijst hen dus. En zijn advies is dan ook niet: matig u, als 't u blijft, wat; kom wat minder duidelijk in uw nieuwe hoedanigheid naar voren. Nee, hij zegt: moedig doorgaan. U

kent toch uw domicilie: de hemel, waar God woont. Dáár hebt u in en met Christus een plaats gekregen. U kunt daar vrij in en uit lopen, en God alles zeggen (v. 12).

Vrijheid: het uitzicht van héél de schepping

Leven wij uit dit besef: dat wij als gemeente het begin van Gods nieuwe schepping zijn? Laten wij het nu ook duidelijk zien aan mensen en engelen, dat Gods vrede hier vaste voet heeft gekregen? Blijkt het uit onze onderlinge verhoudingen? En wijzen we zo heen naar het herstel van álle dingen? God belooft ons nl. meer dan we nu hebben. Niet alleen wij mensen waren vroeger ons leven lang gehouden tot dienstbaarheid, zoals Hebr. 2, 15 het uitdrukt. Nee, dat geldt van héél de schepping, zegt Paulus (Rm. 8, 20). Maar hij voegt er aan toe: ook de schepping zelf zal van de dienstbaarheid aan het verderf verlost worden tot de heerlijke vrijheid van Gods kinderen. Gedragen wij ons tegenover de natuur om ons heen als mensen die dat verwachten, dat wolf en lam zullen samenleven, zoals nu jood en griek? Ervaren wij ook de tegenstand van de boze machten die wij zo tegen ons ontketen als een compliment van God. Het is toch wel niet toeval, dat in het oudste verhaal van de bijbel waarin we van den satan horen (in het boek Job) de Heere zelf den satan opmerkzaam maakt op het vrome leven van zijn knecht. Zo groot is het vertrouwen in Jobs trouw aan Hem, dat God den duivel zelfs een tijdlang vrij spel tegenover dezen geeft. Denkt u, dat de Heere zijn gemeente zolang zou blootstellen aan het vertwijfeld tekeer gaan van den Boze, als Hij niet vertrouwde, dat zij door de kracht van Christus' Geest stand zal houden? Laten wij samen, en ook ieder persoonlijk de druk van den Boze, hoe die zich ook uiten mag (in tegenstand van mensen, in ziekte of aanvallen van zwaarmoedigheid) toch ook zó ervaren: als een blijk, dat God er vertrouwen in heeft, dat we zullen overwinnen, en daarom als een bemoediging om de strijd vol te houden. En laten wij met des te meer volharding tot God gaan in het gebed, in vertrouwen, dat Hij om Christus' wil ons hoort. Onze hulp is toch in de Naam van den Heere die hemel en aarde gemaakt heeft; in Hem die ook de nieuwe hemel en de nieuwe aarde eens zal voltooien? Hem, den alleen wijzen God, zij door Jezus Christus de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid (Rm. 16, 27).

Margreet Maljers-Kroes

Tussen kerk en keuken

Horoscopen

„Hé... is je zusje een stier'', zei mijn buurvrouw verrast toen ik vertelde dat ik voor de verjaardag van één van mijn zusjes een weekend weg was geweest.

„Met die omschrijving zit je er totaal naast'', zei ik fronsend. „Ze is soms wat driftig, maar dat gebeurt de beste wel eens.''

Mijn buurvrouw tikte tegen haar voorhoofd. „Sterrebeeld bedoel ik natuurlijk, suffie. Ik dacht dat ze een vis was. Ik kan altijd zo goed opschieten met vissen.''

Ik nam het indirecte compliment voor mijn zusje in ontvangst en hield (voor wat, hoort wat, nietwaar?) de opmerking: 'moet je een aquarium nemen', binnen. Een paar tellen later waren we verwikkeld in een discussie over de zin en wat mij betreft de onzin van horoscopen en astrologie. Het schijnt overigens niet hetzelfde te zijn. Het verschil is me niet helemaal duidelijk, maar dat komt nog wel.

„Kijk'', leerde mijn buurvrouw me, „Jij bent bijvoorbeeld een typische boogschutter! Nonchalant, direct reagerend en reislustig.''

Ik moest er even over nadenken. Mijn moeder zegt wel eens hoofdschuddend: „Kind... je bent een beetje slof!''

Mijn man verzoekt me regelmatig om na te denken voor ik iets doe en voor reizen heb ik weinig gelegenheid gehad, want verhuizingen en baby's kwamen altijd in vakanties. Maar toen ze (de buurvrouw) dat zo zei, kwam ik opeens tot de conclusie, dat het wel eens waar zou kunnen zijn. En de omschrijvingen stonden me ook zo aan. Ik voelde me meteen behagelijk. Het is tenslotte veel leuker om nonchalant te zijn dan sloffig. En wie is er nu graag een onnadenkende huismus. Ik niet. Dan maar liever reislustig.

Toch kon ik mijn bedenkingen niet voor me houden. „Kijk... Volgens jou hebben mensen die in een bepaalde periode geboren zijn heel veel karaktereigenschappen gemeen. Toevallig zijn in onze vriendenkring een paar mensen in dezelfde periode jarig en grotere verschillen, dan tussen die drie mensen, kun je je nauwelijks voorstellen.''

„Die mensen hebben verschillende ascendanten'', legde ze geduldig uit. „Dat zijn planeten die invloed hebben op je sterrebeeld.''

„O, dus je kunt helemaal niet zeggen dat alle mensen, die in december geboren zijn tot het sloffige, onnadenkende en reislustige mensentype behoren'', begreep ik. Ze schudde haar hoofd en zei „Er is

meer tussen hemel en aarde... enz...''

„Niet alleen tussen... Ook in. Het is me altijd een raadsel, dat jij geen problemen hebt met die vage dingen en wel met de Bijbel.''

We waren weer terug op het oude onderwerp.

„Die ster die de geboorte van Jezus aankondigde... Dat staat ook in de Bijbel!'' wist ze pienter.

„Dat was geen aankondiging... Die ster was er ná de geboorte pas... als een soort hemels vuurwerk heb ik wel eens gelezen'', zei ik net zo listig.

We namen hoofdschuddend afscheid van elkaar.

Na dit gesprek, liep ik op alle mogelijke manieren tegen horoscopen en astrologische verschijnselen aan. Het lijkt of ieder blad een eigen astroloog heeft.

„Weet je al dat we een paar meevalertjes op het financiële vlak krijgen'', zei ik tegen mijn man.

Hij reageerde laconiek: „Klopt... vakantiegeld!''

„En ik werk te hard en moet op mijn gezondheid letten!'' praalde ik.

Hij keek ronduit ongelovig. Nu was ik zelf bij het lezen van deze woorden ook heel verrast geweest, dus ik nam het hem niet kwalijk.

„Wat staat er bij mij'', wilde Joris weten.

Ik las voor „U krijgt van de week een prettige mededeling''.

„Dat klopt'', lachte Janneke met een tikje leedvermaak in haar stem. „Je moet in dienst!''

„Stop maar'', zuchtte Joris.

Zijn vriendinnetje wilde ook weten, wat de sterren in petto voor haar hadden. Ik stak van wal met: „U heeft deze maand grote kans om zwanger te raken.''

Ze bloosde en stamelde beduusd: „Grote grutjes.''

Ik zei ongerust: „Zeg dat wel.''

„Wat vind je er nu eigenlijk van Mam'', vroeg Janneke toen.

„Ik denk dat het onzin is... Dat om te beginnen. Mocht het geen onzin zijn, dan is het iets waar je je beslist niet mee in moet laten, net zo min als met waarzegsters en occulte toestanden. Je moet je niet afhankelijk maken van dingen waar de Bijbel van zegt dat je ze links moet laten liggen'', antwoordde ik.

Ze knikte. „Denk jij dan dat er iemand is die die horoscopen serieus neemt.''

„Dat zou je nog wel eens tegen kunnen vallen'', dacht ik hardop.

Zingend ging ze daarna naar boven. Volgende week heeft ze een tentamen. Als ze niet leert, zakt ze. Dat zegt huisastrologe Margreet. Zonder sterren te raadplegen.

D.W.L. Milo, Nunspeet

Wonderlijke genade

(Amazing grace)

We nemen nu nog een zeer gewild Schots lied, waarvan de titel 'Wonderlijke genade' luidt. Hoewel het niet in het officiële hymnboek voorkomt, is het een van de meest populaire liederen in dit land. Het heeft ontegenzeggelijk groot geestelijk gewicht. Op elke ceildh (avond van volkskunst) wordt het door een solist gezongen en dat is ontroerend: dat een zanger publiekelijk zichzelf een gered wrak noemt. Op rouwdiensten wordt het ook graag gevraagd en als u ooit de Edinburghse Taptoe hebt beluisterd (in natura of via de televisie), dan hebt u het zeker bij de reeks avondzangen aangehoord. Dan zingt namelijk een groep soldaten dit lied bij de kapel, ongelooflijk mooi; de bagpipes met hun trommen geven de rijke versiering – in klank en beeld.

De tekst

Amazing grace! how sweet the sound
that saved a wretch like me!
I once was lost, but now am found,
was blind, but now I see.
't Was grace that taught my heart to fear
and grace my fears relieved.
How precious did that grace appear
the hour I first believed!

Wonderlijke genade, hoe lieflijke klank
die een wrak als mij redde!
Ik was verloren, maar ben gevonden,
was blind maar kan nu zien.
Genade leerde mij te vrezen,
maar nam de vrees ook weg;
hoe kostelijk verscheen Gods genade
toen ik eindelijk tot geloof kwam.

Through many dangers, toils and snares
I have already come.
't Is grace hath brought me safe thus far
and grace will lead me home.
When we've been there ten thousand years
bright shining as the sun,
we've no less days to sing Gods praise
than when we first begun.

Door veel gevaren en strikken
ben ik al geleid.
Genade heeft me zo ver gebracht
en zal mij thuisbrengen.
Als we daar 10.000 jaren geweest zijn,
schijnende als de zon,
dan zullen we nog net zoveel tijd
hebben om God te loven.

De melodie

Het is weer de rustige ernstige driekwartsmaat. En weer valt u op, dat deze expressieve wijs van slechts 5 toontjes gebruik maakt: de vijf zwarte toetsen van uw klavier. De melodie staat, zoals u spelenderwijs opmerkt, in de toonaard van F grote terts. Er is weer een herhaling te vinden (inzet van regels 1, 2 en 4) er is ook variatie. Lange noten worden nooit afgebeten, maar krijgen hun volle waarde; Schotten zijn zeer gevoelig voor maat en ritme. Daar kunnen wij wat van leren: dat ons

Liedboek melodietjes met slotnoten van drie, vier of zes tellen kan geven!

Die worden geschreven om gezongen te worden.

Andere buitenkerkelijke liederen

Nu we toch eenmaal ons boekje te buiten gaan, noemen we enkele andere Schotse liederen, die in de pentatonische reeks (5-toonsladder) staan. Daar hebben we bijvoorbeeld 'Ye banks and braes', Gij oevers en hellingen (van de rivier Doon) waarop Robert Burns een heerlijke ballade maakte.

Een tweede lied, dat uw tieners zullen kennen, is 'Mull of Kintyre' (het schiereiland Kintyre) dat de popsinger Paul McCartney ons heeft geleerd. Wat? U luistert nooit naar popsingers? Best, maar luister dan alleen naar de pentatonische melodie, want die is wel goed. En stellig kent u het beroemde en veelal misbruikte afscheidslied van Robert Burns, 'Auld lang syne', Heel lang geleden. Ook dit gebruikt maar vijf tonen, weer toevallig de zwarte toetsen.

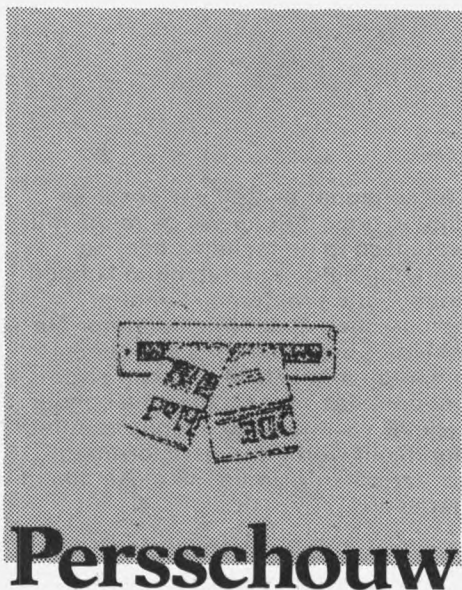

En wat doen we daar nu mee?

Wanneer u het tot zover hebt gevolgd, inclusief de 5 voorgaande artikelen, dan is al lang de vraag bij u opgekomen: wat doen we nu met die vijftoonsreeks? En is die pentatonische ladder niet achterhaald door ons moderne majeur en mineur, onze grote en kleine terts?

Die vraag getuigt van diep doordenken. Die vraag wettigt een nader artikel, dat de brug wil slaan tussen Mozes' woestijnpsalmen en het moderne kerklied – met ons zelf en Calvijs psalmboek van 1562 midden op de brug!

Wellicht zien we dan, hoe onze psalmmelodieën ontstaan zijn uit Mozes' vijftoonsladder, uitgebouwd met de gregoriaanse vondsten; en wellicht zien we dan tevens, hoe onze psalmwijzen – midden op de brug naar de moderne muziek – historisch gedateerd zijn: op het midden van de zestiende eeuw; de eeuw onzes Heeren!

Verbrijzeling

Dit thema stelt Drs. R. ter Beek aan de orde in een artikel in 'De Reformatie' – weekblad tot ontwikkeling van het gereformeerde leven.

In de marge belicht hij de keus van het onderwerp als volgt:

De waarde van de opstanding van Jezus Christus is dat ook wij met de kracht waarmee Hij de dood overwon, nu al worden opgewekt tot een nieuw leven. Dat is de belijdenis van Zondag 17 Heidelbergse Catechismus. Het is de vreugde van het Paasfeest, met uitzicht op onze opstanding in heerlijkheid. Ondertussen komen we in persoonlijk en kerkelijk leven het oude leven nog volop tegen. De macht van de zonde. De strijd tegen het kwaad. De verwoesting die de overtredding aanricht in ons leven. In de verhoudingen binnen een gemeente. De schade die de zonde in de kerk aanbrengt aan de naam van Christus. Welke rol speelt deze werkelijkheid voor de gelovige?

Verder schrijft hij o.a. in het artikel zelf:

Nu vermaant de Here Jezus zelf ons hier waakzaam te zijn. In de bergrede waarschuwt hij tegen huichelaars die veel werk van hun verootmoediging maken. Als ze vasten maken ze zich ontoonbaar om zich aan de wereld te vertonen. Maar wie berouw toont om reclame te maken voor zichzelf, heeft geen loon bij de Vader in de hemel. Het verbrijzeld hart roept tot God. Als we in het vervolg opmerkingen maken over zondebesef, dan mag dat wel bedacht worden. Kerken die graag laten weten hoe geweldig diep de mensen zich daar voor God vernederen, vergeten dat Jezus gezegd heeft: maar gij, zelf uw hoofd, als gij vast, en was uw gelaat, om u niet bij vasten aan de mensen te vertonen, maar aan uw Vader, die in het verborgene is (Matt. 6: 16-19).

Schuldbelijdenis

Laat ik u een aantal situaties voorleggen. Deze hebben zich niet zo voorgedaan als ik beschrijf. Ik ben niet bij alle betrokken geweest. Ik leen ook van anderen. Toch hebben ze wel werkelijkheidswaarde.

Op een bijeenkomst van studenten, de meesten belijdend lid, ging het over liturgie, de verschillende orden voor de zondagse eredienst. Toen het eerste gebed in de morgendienst ter sprake kwam, bleek het niemand opgevallen in al die jaren kerkgang, dat de schuldbelijdenis een vast en dominerend onderdeel is van dit gebed.

Op huisbezoek komt er kritiek op de voorganger. Een oudere broeder vindt, dat de dominee zo overdreven schuldbelijdenis doet in het gebed na de wet. Alsof we geen verlore mensen zijn, levend in de bedeling van de Geest. We doen toch ook heel veel goed?

Een ander huisbezoek, nu bij een paar jonge broeders. Het bidden komt ter sprake. De vraag gaat over tafel, of de schuldbelijdenis een punt op hun gebedsagenda vormt. Er komt een eerlijk antwoord: vaak kan ik 's avonds niets bedenken dat ik die dag verkeerd heb gedaan.

Een keer wordt in een gesprek aan een kandidaat-predikant gevraagd: bid je wel eens om vergeving voor je 'erfzonde'? Immers, zegt artikel 15 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis, deze giftige bron van verdorvenheid is niet geheel vernietigd of uitgeroeid bij de gelovigen, en gruwelijk genoeg om het menselijk geslacht te veroordelen. 'Zij wordt evenwel de kinderen van God niet toegerekend om hen te veroordelen, maar door zijn genade en barmhartigheid vergeven, niet om de gelovigen zorgeloos in de zonde te laten voortleven, maar om hen door het besef van deze verdorvenheid dikwijls te doen zuchten van verlangen, uit het lichaam, dat in de macht van de dood is, verlost te worden (Rom. 7: 24).' De kandidaat was volledig overrompeld.

Wie deze situaties op zich laat inwerken komt tot de vraag, of de schuldbelijdenis er wel echt bij hoort. Verkeert de schuldbelijdenis op de kansel, in de eredienst, en in de binnenkamer in de crisis? Het is de moeite waard erop te letten.

Het echte evangelie

Maar is God dan niet barmhartig? Jazeker is Hij barmhartig. Maar Hij is ook rechtvaardig. Gods recht en Gods barmhartigheid strijden nooit tegen elkaar. Ze trekken samen op. Dat is *werkelijk* evangelie, goed nieuws. Het is geen evangelie dat wij best wel meevallen. Met zulk bedrog is niemand geholpen. Het is evenmin evangelie, dat God best wel meevalt. Dat is ook bedrog. Dat maakt het evangelie niet tot een zwartgallige, pessimistische en mensvijandige boodschap. Evange-

lie is niet goedkoop. Gods barmhartigheid is geen uitvlucht voor zijn rechtvaardigheid. Het hoort bij het evangelie van God, dat er een hel is, een eeuwige straf. Zonde kwetst Gods majesteit zodanig dat Hij er steeds weer tegen in het geweer komt. Daarom mogen we onze zonde niet vergeten, ook al weten we er geen een bij name te noemen aan de avond van een lange dag. Want ook mijn onbewuste kwaad beledigt de allerhoogste majesteit, en verdient daarom de allerzwaarste straf.

We kunnen nergens heen. Alleen naar Christus. Bij Hem komt onze onrust tot rust. Ook de onrust van het christelijk geweten dat Gods rechtvaardigheid heeft leren respecteren. Zoeken we iemand die barmhartiger is dan God? Zoeken we iemand die zachtmoeidiger en vriendelijker is dan de Christus? Waarom dan terughoudend met de schuldbelijdenis? Want juist omdat God klaar staat met vergeving, moet onze zonde ter sprake komen in het gebed.

Wij stemmen van harte in met wat Drs. Ter Beek te berde brengt en bevelen zijn woorden graag ter overweging aan!

Enschede

O. Mooiweer

Prof.dr.ir. E. Schuurman, Breukelen

Wij in Gods Wereld (1)

Toespraak Landelijke Ontmoetingsdag 1990, Barneveld

Hoe het was

Leven in Gods wereld! Wanneer we dat in 1990 zeggen, dan kijken we terug en blikken we vooruit. We maken dan een soort balans op. Wat zijn we in vergelijking met het verleden er op vooruit gegaan. Wat staat ons nog allemaal te wachten?

Vergelijken we onze tijd met een paar eeuwen terug, dan kunnen we constateren, dat in de 17de eeuw een kind meestal maar één van zijn grootouders kende. Een kind uit de 17de eeuw maakte tijdens zijn leven gemiddeld drie ernstige hongersnoden en vijf zware epidemieën mee. Meer dan de helft van zijn broertjes en zusjes stierf, en later de helft van zijn eigen kinderen. De gemiddelde leeftijd was 52 jaar. En om nog iets te noemen: Voor tand- en kiespijn was er nog geen tandarts.

Nu is dat heel anders. Sinds het midden van de twintigste eeuw zijn we met wetenschappelijke en technische middelen er in grote mate in geslaagd honger, lijden, ziekte en armoede terug te dringen. De meesten van ons hebben hun grootouders gekend of die zijn nog in ons midden. Kindersterfte komt veel minder voor. De gemiddelde leeftijd is 76 jaar.

Voegen we daarbij de ongekend hoge levensstandaard, dan hebben wij aan het eind van de twintigste eeuw in materieel opzicht niet te klagen. De wetenschap heeft enorme vorderingen gemaakt. Van atomen, moleculen, genen en cellen weten we even veel als van de grote kosmos. Technisch hebben we ongekende prestaties verricht. Denk maar eens aan TV en computers. Vorige generaties konden er alleen maar van dromen.

Crisis in de cultuur

Misschien bent u nu al geneigd om te zeggen: „hou maar op met die lofzang”. Er is immers ook een keerzijde. Onze tijd mag dan in materieel opzicht rijk zijn, tegelijk zijn er veel dreigingen. Wie denkt daarbij vooral niet aan de milieucrisis en de natuurverwoesting, aan de inzet van alles vernietigende kernwapens bij gewapende conflicten, aan het mogelijk uit de hand lopen van nieuwe technieken, zoals kernenergie en biotechnologie en genetische manipulatie. Veelbelovende technieken, maar ze kunnen ons ook boven het hoofd groeien, zodat we er het slachtoffer van worden. We zijn al-

lesbehalve verzekerd van blijvend succes. We zijn eerder ónzekeer. Veel van de aangedragen oplossingen voor onze problemen lopen zo zeer uiteen, dat we van een *crisis in de cultuur* kunnen spreken. Waar gaat het heen met onze groeiende rijkdom en de toenemende armoede van de derde wereldlanden? Hoe valt die kloof te dichten? En om wat dichter bij huis te blijven: Kunnen we de technologische landbouw in zodanig goede banen leiden, dat ook de dreigingen ervan teruggedrongen worden? En rijzen de problemen van de gezondheidszorg niet de pan uit? Waarom kunnen zovelen niet meer meekomen in het razendsnelle, moderne arbeidsproces? En maken we daarbij niet zóveel gebruik van grondstoffen, dat we aan toekomstige generaties niets overlaten? Veel indringende en moeilijk op te lossen vragen.

Kortom, we leven in een intens technische tijd. In materieel opzicht is er grote rijkdom, maar er zijn ook vele, bijna onoplosbare problemen. Zou het gevoel van crisis, onzekerheid en richtingloosheid ook te maken kunnen hebben met de keerzijde van de materiele welvaart: namelijk de *geestelijke armoede*? Zou de onderlinge samenhang tussen de dreigingen van de enorme menselijke macht op terreinen als wetenschap, techniek, landbouw, gezondheidszorg, economie en politiek en de ontkerstening, de secularisatie van de samenleving, niet meer aandacht moeten krijgen? Zonder inzicht in wat er in de sfeer van de geesten in onze cultuur plaatsvindt, zullen we als christenen onze plaats in de cultuur niet goed kunnen bepalen.

Geestelijk-historische achtergrond

Laten we met dat doel voor ogen eens een onderzoek instellen. Iets wat direct opvalt is, dat onze cultuur zich kenmerkt door grootspraak. Als de mens de eerste voet op de maan zet, zegt de Amerikaanse president, dat dit de grootste gebeurtenis is sinds de schepping. Wanneer er aan de Technische Universiteit van Eindhoven een studiedag gewijd wordt aan de biotechnologie, gebeurt dat onder de titel: „De achtste dag van de schepping”. De nieuwste mogelijkheden van de genetische manipulatie worden via de tv aangekondigd onder titels als: „Beter dan God” en „Zie, Hij (met een hoofdletter: de mens als genetische manipulator) maakt alle dingen nieuw”. Met de nieuwste technische-wetenschappelijke mogelijkheden voert de mens blijkbaar de pretentie

zélf schepper en zélf verlosser te zijn. In onze cultuur wil de mens met wetenschap en techniek heel de werkelijkheid naar zijn hand kunnen zetten, alle problemen kunnen oplossen en zodoende de materiële welvaart bevorderen. Deze overmoedige menselijke geest is er debet aan, dat onze technische cultuur tegelijk een godloze cultuur is. Alle aandacht wordt aan de uitbreiding en versterking van menselijke macht gegeven.

Deze geestelijke achtergrond vindt haar oorsprong in de zondeval, maar heeft in onze cultuur via de geestesbeweging van de Renaissance – Wedergeboorte: let op de bijbelse terminologie! – aan het eind van de Middeleeuwen en door de Verlichting van twee eeuwen terug – opnieuw een religieuze term! – een enorme stimulans gekregen. De geest van de eigenmachtige mens hecht zich aan wetenschap en techniek. Deze overmoedige geest is in het midden van onze eeuw doorgebroken naar de praktijk van alle dag. De verering van het menselijk verstand en het technisch kunnen is de kracht geworden achter de enorme ontwikkeling van de cultuur. De geseculariseerde mens heeft een ongekend en onbegrensd vertrouwen in eigen cultuurmogelijkheden gekregen. Hij schept, verlost, vernieuwt zijn eigen wereld en 'plant' zijn toekomst. Wetenschap en techniek krijgen een afgodische functie en worden de gidse naar een ongekende, veelbelovende toekomst. Alle bijbelse beloften van een nieuwe hemel en aarde wil en zal de mens met zijn wetenschap en techniek gaan realiseren. Dit humanistische volmaaktheidsideaal gaat gepaard met het verlies van het eeuwigheids-perspectief.

Fundamentele tegenstelling

Wanneer wij als christenen aan de geschetste geestelijk-historische achtergrond van onze cultuur weinig aandacht geven en in onze visie op de cultuur ook aan het eeuwigheids-perspectief, dat God ons in Zijn Woord geeft, voorbij gaan, zal de kritiek op de samenleving of de cultuur oppervlakkig blijven en ons eigenlijk niet helpen.

Vòòr alles is daarom nodig dat we inzien, dat de richting van onze cultuur beheerst wordt door een fundamentele tegenstelling. Dat is de tegenstelling tussen het Rijk van God en het rijk van de satan. De tegenstelling tussen het Licht en de

duisternis. De erkenning te leven in Gods wereld staat tegenover de pretentie van de mens zijn eigen wereld te bouwen. De satan verleidt, in de gedaante van een engel van het licht, de mens om met zijn eigen cultuurinstrumenten een louter aardse en door en door gelukkige toekomst te bouwen. Daarom wordt onze cultuur gekenmerkt door een volmaaktheidsideaal en door een jacht op de toekomst om dat ideaal te bereiken.

Volmaaktheidsideaal en jacht op de toekomst

Het is de geest van de menselijke eigenmachtigheid en de jacht op een voluit materiële toekomst, die een stempel zet op allerlei onderdelen van de cultuur. In de wetenschap, in de techniek, in de economie, in de politiek, in de landbouw, in de gezondheidszorg, overal tracht de mens alles naar zijn hand te zetten, en de materiële welvaart te garanderen. In de wetenschap gaat het om kennismacht, die ten koste van alles moet toenemen. Het resultaat is dat de wetenschapper als specialist van heel weinig steeds meer weet, maar van heel de werkelijkheid steeds minder. Daardoor neemt wijsheid als een groeiend omvattend inzicht af. In de techniek heerst het streven om God naar de kroon te steken, de mens wordt met zijn techniek hemelbestormer. Hij roept in dat streven technieken op die hij uiteindelijk niet meer kan beheersen en die een spoor van vernieling in natuur en milieu achterlaten. In de landbouw draait alles om oogsten en nog eens oogsten. Het oogsten laten we ontspreken in rooibouw. Voor hoeden en verzorgen van Gods schepping is nauwelijks ruimte. In de gezondheidszorg wordt het ideaal van het gezonde leven nagejaagd. Tot het uiterste. Faalt dat streven uiteindelijk, dan zal diezelfde mens in eigenmachtigheid – of zelfbeschikking – de dood – de goede dood! – over zich uitroepen. In de economie draait alles om geld en nog eens geld. Deze verengde vorm van economie – waarin van rentmeester-schap geen sprake meer is – kent een enorme versnelling, die voor velen niet meer is bij te benen. Tegelijk wordt de grondslag ervan, mee door een eenzijdig ontwikkelde techniek, ondergraven. De materialistische politiek bevordert al deze tendensen. Welvaartspolitiek zet de eigenlijke taak van de politiek onder druk: het dienen en bevorderen van recht en gerechtigheid.

Afbraak en opbouw

Om ons inzicht te verdiepen, is het nodig na te gaan van welke methode de mens in zijn hoogmoedig streven in de verschillende sectoren van de

cultuur gebruik maakt. Dat is de methode van afbraak en opbouw. De hoogmoedige mens is met de rug naar God toe gaan staan. Hij erkent niet langer dat God Zijn wet voor de werkelijkheid heeft gegeven. Ook de samenhang in de werkelijkheid wordt verbroken. Dat de werkelijkheid Gods wereld is, dat alles uit, door en tot God is, dat God alles heeft geschapen, doet bestaan en een bestemming geeft, wordt ontkend. De mens geeft zin aan alles, op zijn wijze. Dat wil zeggen, hij breekt in wetenschap en techniek de gegeven werkelijkheid als schepping van God tot op de kleinste onderdelen af en tracht vervolgens naar eigen inzicht de wereld weer in elkaar te zetten. Deze geestesgesteldheid is de achtergrond van de milieuvervuiling en natuurverwoesting. Dezelfde geestesgesteldheid zorgt ook voor het uiteen breken van de samenleving in het proces van de individualisering. In dat proces wordt er geen rekening mee gehouden, dat de mens door God altijd in gemeenschappen is geplaatst. De individuele mens, de mens van de zelfbeschikking en zelfredzaamheid, kan in eigenzinnigheid allerlei relaties aangaan, alternatieve levensvormen stichten, en daarmee de goddelijke orde voor een gezonde samenleving tarten.

Laat ik nog één sprekend voorbeeld noemen van het afbreken, het stuk maken van Gods schepping. In het Amerikaanse tijdschrift News Week stond kort geleden een artikel over de nieuwste mogelijkheden van voortplantingstechnieken en genetische manipulatie. Het schetste de mogelijkheid, dat door middel van de in-vitro-fertilisatie – de reageerbuisbabytechniek – verkregen menselijke embryo's in een vroeg stadium in het laboratorium kunnen worden gekleefd – gesplitst. In het geval van een vrouwelijk embryo zou het mogelijk kunnen worden, de ene helft nu al via implantatie geboren te laten worden; de andere helft zou twintig jaar ingevroren kunnen worden en vervolgens in haar tweelingzus kunnen worden geïmplanteerd, zodat die van haar twintig jaar jongere tweelingzus kan bevallen. Of nog anders: menselijke embryo's kunnen via het proces van kloneren worden vermenigvuldigd in embryo's met dezelfde genetische structuur. In dat geval zou een jonge vrouw ook haar eigen evenbeeld ter wereld kunnen brengen. Ik noem dit voorbeeld omdat eruit duidelijk wordt, wat er zo allemaal technisch-wetenschappelijk mogelijk is. Tegelijk wordt overduidelijk, hoezeer daarin de ontbinding of de weteloosheid zich manifesteert. Het is niet voor niets dat een Duits filosoof (Schirmacher) uit de school van Nietzsche – de eerste God-is-dood-filosoof – zegt, dat het zonde zou zijn, indien de genetische manipula-

tietechniek niet zal worden aangewend om nu en voor altijd de mens te verbeteren: dat is de Übermensch. (wordt vervolgd)

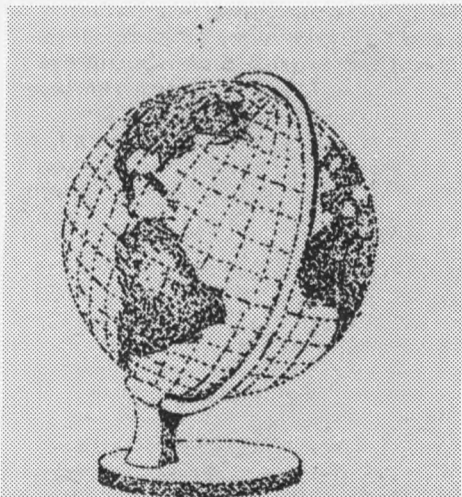
Voor de kinderen

Jeanette Westerkamp-Stegemann

Post uit Rwanda

Zandvlo

„Mamma kijk eens, mijn voet kriebelt zo,” zegt Jonathan. Hij houdt zijn blote tenen onder mijn neus. Ik kijk en ja hoor, ik zie het al: een zandvlo. Die lelijkheid! Zandvlooiën zitten in het zand buiten. Je ziet ze niet, ze zijn piepklein, maar als ze de kans krijgen kruipen ze in de zool van je voet. Daar eten ze lekker hun buikje rond en om hen heen ontstaat een gat, vol met etter. Het gekke is: je voelt er niks van, het kriebelt alleen een beetje. Maar het diertje moet er wel uit. Je kunt je voet toch niet op laten eten! Ik ga warm water halen en een naald om het holletje van de zandvlo open te maken, want er zit gewoon vel overheen. „Nee”, roept Jonathan, „laat maar hoor.” Maar hij weet best dat het moet. Het is een heel gepeuter en het doet ook wel een beetje zeer, maar na even is het beestje eruit en de etter ook. Jodium er op en Jonathan kan weer gaan spelen. Hij heeft eigenlijk geluk. De meeste kinderen hier lopen altijd op blote voeten. En ze wassen die voeten niet elke dag zoals wij dat doen, omdat ze thuis niet zoveel water en zeep hebben. Dan zitten hun voetjes soms helemaal vol met zandvlooiën, meestal onder de nagels. Dat doet pijn. De hele nagel moet eraf en in de teen zit een gat. Hé, wat kriebelt daar onder mijn voet? Ik zie niks. Dat krijg je van zulke verhalen: de kriebels.

Zending

P.J. van Kampen; Eck en Wiel

De stad en het evangelie (2)

Onvoorbereid

„Terwijl steden echte zendingsterreinen zijn, is de kerk er niet op voorbereid die uitdaging aan te gaan. De nieuwe leiders van werk in de binnensteden voelen zich vaak aan de zijlijn staan, vervreemd van de meeste Christenen en ook door hen verwaarloosd". Dat stelde de Amerikaan Ray Bakke, in een artikel in het blad 'World Evangelization', maart 1986. Dr. Bakke is al vele jaren intens betrokken bij verkondiging en maatschappelijke zorg in de grote steden van deze wereld: hij was afgelopen december in ons land, om op de grote 'Mission '90'-conferentie te spreken. Dat was, naar mijn opvatting, ook een buitengewoon indringend verhaal, over de 'noden' (en niet slechts de 'problemen') van mensen in de (zeer) grote stad.

Steden en voorsteden

In de Westerse wereld is, in veel opzichten althans, het christelijk geloof een aangelegenheid geworden van 'middle class people'. Dat wil zeggen: mensen die meestal niet in de hoogste regionen van de samenleving voorkomen, maar zich zeker ook niet op de laagste sporten van de maatschappelijke ladder bevinden.

(Uiteraard benaderen we dan 'het christelijk geloof' helemaal vanuit een sociologisch gezichtspunt). In veel landen heeft wat vroeger 'de arbeidersklasse' mocht worden genoemd bijna geheel van de kerk 'afgehaakt'; hetzelfde geldt voor vele intellectuelen, kunstenaars, en 'culturele smaakmakers'.

In de landen van het Westen – de Verenigde Staten voorop – is er ook een massale trek geweest naar 'voorsteden', 'tuinsteden', 'groeikerken' die bij de stad vandaan liggen. Met als begeleidend verschijnsel een 'ver-voorstedelijking' van het

Christelijk geloof. Of, anders gezegd, de binnensteden zijn verlaten door velen die het zich niet kunnen veroorloven. Wie bleef deed dat veelal, omdat het aan (financiële of andere) middelen ontbrak om zijn/haar schreden in de richting van 'suburbia' te richten. Er is, naar ik veronderstel, ook in ons land te registreren, een duidelijke verandering gekomen in de samenstelling van de bevolking in onze binnensteden. Voor een niet onaanzienlijk deel zijn het de in ons midden (relatief) 'ongeslaagden', al is er de laatste jaren eveneens een markante terugkeer naar de binnenstad geweest van mensen die vertier en cultuur van de stad waren gaan missen. Van afstand is al te zien of het om woningen gaat van maatschappelijk geslaagden of van anderen...

God-vergeten steden?

Een van de voornaamste vragen in dit hele proces, dat je in de hele westerse wereld aantreft, is de vraag: heeft de Kerk de binnenstad verlaten? En ook: heeft God Zelf de (binnen)steden nu aan hun lot overgelaten? Over een en ander heeft, zoals in het vorige nummer van 'Opbouw' gemeld, het Lausanne Committee, dat vorig jaar de grote conferentie in Manilla organiseerde, nuttige informatie verschaft. En, wat meer is, opgeroepen tot zicht op de vele miljoenen die in de grote wereldsteden leven; en ook tot bewogenheid voor hun lot. Want, behalve het feit dat velen (vooral in de armere landen) soms tot een volstrekt uitzichtloos leven zijn veroordeeld, in maatschappelijke zin, geldt ook dat het 'christelijk getuigenis' in veel van die steden zeer beperkt is. En dat in bepaalde landen althans, weer voor een aanzienlijk deel vanwege de bovengeschetste trek uit de stad vandaan.

Het verdient m.i. aanbeveling dat wij allemaal als Christenen, maar zeker ook zendingscommissies, predikanten, theologische studenten, mensen die aan Bijbelscholen verbonden zijn, etc. een goed inzicht hebben in wat er gebeurt. Omdat het hier een van de meest significante ontwikkelingen in de wereld en zending betreft.

Temeer, omdat – tragischerwijze – juist in de snelst groeiende steden op onze planeet de invloed van de Kerk het zwakst is: onder de talloze miljoenen van Zuid-Oost Azië: de invloed van de andere grote wereldreligies – Hindoeïsme, Boeddhisme en Islam – alsook van de ideologieën – het Communisme, dat in die landen nog lang niet is weggevaagd – verhindert op vele plaatsen een krachtig, maatschappelijk voelbaar, getuigenis door onze broeders en zusters in die streken. Ze zijn vaak getalsmatig zo'n kleine minderheid.

Wat nodig is...

Wat in elk geval hard nodig is is een

(door de hele Christenheid gedeelde) visie op de omvang van de ons hier gestelde uitdaging, alsook een herkenbare strategie hoe we die vele miljoenen zouden willen bereiken.

Als we als Christenen die visie, die bewogenheid en het begin van een adequate respons willen ontvangen, zal dat heel duidelijk een krachtig werk van de Heilige Geest in ons midden moeten zijn. Dat is iets dat geen mens kan organiseren...

Toch kan het al wat helpen, als we gewoon maar eens wat – losse – gegevens vermelden. Te hooi en te gras gehaald uit literatuur die daarover te krijgen is. Het volgende voert – net zo min als de rest, overigens – niet de pretentie dat hiermee dan het meeste of zelfs het voornaamste is gezegd. Maar in elk geval, om Augustinus (tendentieus) te citeren, opdat 'niet alles on-gezegd blijft', ook op dit terrein.

Voorbeelden

– Mexico City, de grootste stad ter wereld, is zowel de oudste als de jongste stad op het Westelijke halfrond. Er wonen nu al 20 miljoen mensen; over tien jaar verwacht men er nog 6 miljoen bij, zoals ik de vorige keer vermeldde. In die immense stad is de gemiddelde leeftijd van de inwoners 14 jaar. En dat betekent dat er in die stad nu al tien miljoen kinderen onder de veertien jaar wonen. Hoeveel van die kinderen leven niet op straat... Wie is er werkelijk om hun lot bewogen? Wie zet zich daadwerkelijk voor hen in? In de stad Chicago (V.S.) leven zo'n 10.000 tieners op straat: in vele steden in Noord-Amerika is dat het geval: aangetrokken door de 'Amerikaanse droom' van zelfbeschikking, vrijheid en onafhankelijkheid zijn ze van huis weggelopen. Nu zijn ze vaak in handen gevallen van drugsdealers, souterneurs, of beiden... Ray Bakke, aan wiens artikel ik dit voorbeeld ontleen, vermeldt erbij dat ze „een stad binnen een stad zijn. Dertig procent is een psychiatrisch geval, vaak patiënten die op straat zijn gezet toen klinieken moesten gaan bezuinigen..."

In Lima (Peru) komen er wel 1000 mensen per dag gemiddeld bij; een (Nederlandse) vriend die er heeft gewoond heeft ze zien aankomen. Hij vertelde hoe je de hele cyclus van hun ervaringen kon meemaken. Ze komen aan, gaan eerst naar familieleden, die hen al gauw wegsturen – ze moesten maar voor zichzelf zorgen... Dan de jacht op een baan, die veelal mislukt. En dus voegen dagelijks velen zich bij het leger van straatventers, dat zeker al wel 300.000 mannen, vrouwen en (niet te vergeten) kinderen telt. Een groot deel van het werk in die stad van zeker al vijf miljoen wordt door hen gedaan: een heel alternatief circuit. Of let op de clubs en verenigingen die pas aangekomenen vormen, of

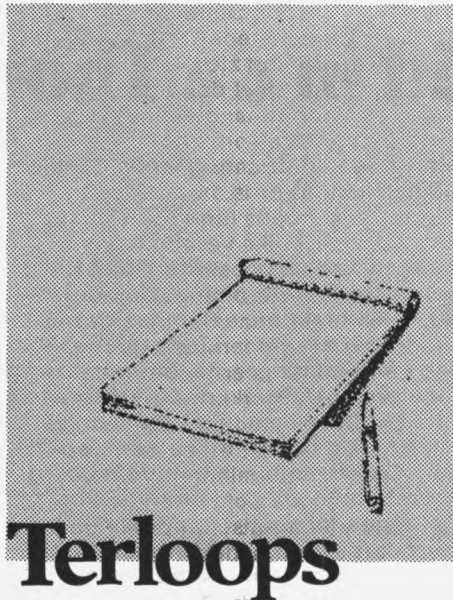
waar ze zich bij aansluiten. Clubs die mensen bijeenbrengen die uit dezelfde stad of dorp, of streek, komen; ze leggen zich zeker niet meteen neer bij identiteitsvervaging in de grote stad. Aan het eind van de jaren '50 waren er 200 van zulke verenigingen in Lima. Nu zijn het er 6000! Een hele serie 'dorpen' en 'culturen' binnen die ene grote stad. En in die stad, waar de gemiddelde leeftijd 22 jaar is, leven ook minstens 10.000 verweesde kinderen, door ouders, of ouderen, verstoten. Ze slapen in parken, bedelen overdag, poetsen schoenen, helpen met het wisselen van autobanden, en doen andere klussen. Wie zorgt voor hen? Je zou zo'n hele 'people's group' als een 'zendingsterrein' kunnen zien. En je op het bereiken van deze mensen kunnen – en wellicht ook moeten – toeleggen. Maar wie doet dat? Wie heeft voor hen oog, wie ziet zulke mensen met het oog van de Christus, die bij de schare, bij de mensenmassa, zag dat ze waren als 'schapen zonder herder'?

Deze lijst zou je eindeloos kunnen verlengen. In Korea leven minstens 50.000 prostituees; er zijn mensen die speciaal onder hen werken, vertellen wie de Here is en wat voor verschil het maakt, als je Hem kent en toebehoort. Speciale verkondiging onder mensen die in een grote stad in de anonimiteit kunnen ondergaan, maar die tegelijkertijd tot een specifieke (vaak nog onbereikte maar in principe zeker te bereiken) bevolkingsgroep behoren. Gelukkig ze zijn er, mensen die voor zo'n categorie mensen zich inzet.

De vraag

„Wat betekent dit alles nu voor het verkondigen van het evangelie in de wereld? Het betekent dat we moeten beseffen dat steden geen enkelvoudige, homogene bevolkingsconcentraties zijn: Lima, Lissabon, Los Angeles. Ze zijn conglomeraten van duizenden subgroepen, mensen met steeds een eigen gedeelde identiteit: de mensen in de media-vermaaksindustrie in Seoel; de voetballers en hen die hen omringen in Sao Paulo, Brazilië; de vrachtwagenchauffeurs die 12 tot 15 uur op de weg zitten tussen Tokio en Osaka. En ga maar door”. (Ray Bakke in *No Stranger in the City*, p. 69). Daarover de volgende keer meer.

P.S. Op 13 juni a.s. komt deze problematiek ook aan de orde in het programma 'Wit begint, zwart wint?' van de E.O.

P.C. van Wijk, Zaltbommel

Aan Babels stromen

Psalm 137 is een treurpsalm. Gods volk is in ballingschap en dat is geen pretje. Grote aantallen joden zijn uit het eigen land weggevoerd en verblijven ver van huis 'aan Babels stromen'. En daar worden ze met hun neus op de feiten gedrukt. De sabbatsviering loopt gevaar en onrein vlees is vlak bij de deur. We weten uit het boek Daniël, dat de machthebbers in Babel de Israëlieten dwingen om de eigen wetten te vergeten en zich aan te passen. Daniël weigert, maar dat kan niet van allen worden gezegd. De profeet Ezechiël moet profeteren, dat de Israëlieten hun brood onrein zullen eten onder de volken, waarheen God hen heeft verstoten (Ez. 4 : 13) en de profeet antwoordt dan namens het volk: 'Ach, Here HERE! zie, ik ben (nog) nooit verontreinigd geweest...' De vrome joden hebben het moeilijk gehad met de gang van zaken. Ze willen naar Gods wetten blijven leven. Er zijn er ook, bij wie het alleen om het uiterlijk vertoon gaat. Jesaja wijst hier op (29 : 13): 'Omdat dit volk Mij slechts met woorden nadert en met zijn lippen eert, terwijl het zijn hart verre van Mij houdt, en hun ontzag voor Mij een aangeleerd gebod van mensen is...' Vóór de ballingschap wees Jesaja hier al op en tijdens de ballingschap wijst Jeremia er op, dat God Zich zal laten vinden, als Zijn kinderen Hem maar zoeken met hun ganse hart (29 : 13). Zo is God voor en tijdens de ballingschap met Zijn volk bezig geweest. De profeten hebben zich ingespannen om het volk te brengen tot een levend geloof en 'tussen de bedrijven door' hebben ze laten zien, dat God er niet alleen is voor de joden, maar ook voor de heidenen. Gods ogen gaan over de gehele aarde (2 Kron. 16 : 9). De vromen in Babel vragen zich af, of God nog wel iets voor hen doen kan, of ze soms bui-

ten Zijn bereik vallen.

Maar God ziet ze wel. Wanneer het volk maar naar God vraagt **met het hart**, dan zal God een keer brengen en hen weer verzamelen en terugbrengen (Jer. 29 : 1 e.v.), want alles valt binnen Zijn bereik. Vergeleken met Hem zijn volken slechts als een druppel aan een emmer en als een stofje aan een weegschaal (Jes. 40 : 15). En daarom moeten 'alle einden der aarde' (Jes. 45 : 22) zich tot Hem wenden, want al die einden zijn bij God bekend en Hij wil er zijn.

De profeten hebben voor en tijdens de ballingschap laten zien, dat er meer gaande is dan het wegvoeren van een volk. Het verleden is belangrijk, maar vooral ook wat komen gaat, is van belang. Gods zaak loopt niet dood in de ballingschap, maar gaat er dwars door heen, de toekomst in, tot de volheid des tijds.

Dán zal het geschieden dat... Er zullen er in Babel zijn geweest, die het niet hebben volgehouden. Er zijn er in ieder geval ook geweest, die telkens weer moed hebben gekregen én genomen om verder te gaan. Ze vroegen zich wel af in Psalm 137 : 'Hoe zouden we des HEREN lied zingen op vreemde grond?' Maar ze deden het toch.

En later zullen ze Psalm 126 hebben gezongen: '**We ontkwamen...**'

Wij leven niet in ballingschap, ook al voelen we ons wel eens vervreemd en ontheemden.

In lied 301 staat o.a.:

'Wij moeten Gode zingen
om alle goede dingen,
al zijn wij vreemdelingen...

Al leeft uw volk verschoven
in 't land van vuur en oven,
in 't land van Babylon,
al is de hemel boven
voor mensen doof en stom,
nog moeten wij U loven
met stem en fluit en trom.'

F. van Deursen, Wezep

Barmhartigheid in de Thora (2)

Aanwijzingen voor het diaconaat
(Referaat voor de Centrale Diakonale Conferentie van de Nederlands Gereformeerde Kerken op zaterdag 4 november 1989 te Amersfoort.)

Het zevende gebod, Deut. 22:13-23:14

Nu iets over het zevende gebod: „Gij zult niet echtbreken”. Zonden op dit terrein nam de HERE zeer hoog op. Aanrandingen, perversiteiten en immoraliteiten op seksueel gebied behoorden tot de weinige dingen waarop Hij de doodstraf stelde. Geen wonder, want daardoor werd Israëls heiligheid aangetast en de grens tussen kerk en wereld uitgewist. Misschien hebben wij er wel te weinig oog voor, dat ook deze harde straf van barmhartigheid getuigde, omdat de HERE daardoor ons levensgeluk op seksueel gebied beschermde.

Maar nu als er in Israël sprake was van een gedwongen huwelijk? Nam Mozes dat ook zo hoog op? Werd er dan ook gesproken over 'een schanddaad in Israël' en over 'kwaad uit uw midden wegdoen'? Nee. Dan moest er tegenover zo'n stel barmhartiger opgetreden worden dan vroeger in de gereformeerde wereld wel gedaan is. De jongen moest met dat meisje trouwen. Tenminste als haar vader het goedvond. Anders moest hij hem wel de bruidsprijs betalen, maar kreeg hij haar niet. Dan had hij dat brutale stukje maar niet moeten uithalen.

De oudsten kwamen er in zo'n geval niet aan te pas. Dit was uitsluitend een zaak tussen de vader van het meisje en die jongen. Proeft u weer de barmhartige geest waarin dit probleem geregeld werd? Misschien kunt u er als diakenen iets van leren. Steek zo'n stel in voorkomende gevallen de helpende hand toe. Meestal kunnen die best een briefje van duizend gebruiken.

Het achtste gebod, Deut. 23:15-24:15

Ik kom bij het achtste gebod: „Gij zult niet stelen”. Dat bespreekt Mozes aan de hand van elf praktijkvoorbeelden, alle even belangwekkend. Ik kies er een paar uit. Alweer om u de barmhartige, evangelische geest van deze wetgeving te laten proeven.

Stel u voor, er komt straks een slaaf van buiten Kanaän uw land binnenvluchten. Wat moet je dan met die man? Terugsturen? Dan was de stakker nog niet jarig. Een hand afhakken of een brandijzer op z'n voorhoofd zetten vond de heidenwereld heel gewoon. Zó is de wereld zonder God. Hardvochtig en wrede.

De man had geld gekost! Geld! Hij behoorde tot iemands bezittingen. Nu, alles goed en wel, maar zo hard zou Israël als volk van de goede God Jahweh niet mogen redeneren. Terugsturen? Uitleveren? Geen sprake van. Barmhartig zijn en die man zelf laten kiezen waar hij wil gaan wonen. Op economisch gebied moet je vooral niet hard zijn. En het recht van eigendom moet je zeker niet zo ver doordrijven dat je onbarmhartig wordt. Bijbelse, economische gerechtigheid is vooral barmhartigheid, Deut. 23:15v. Nog een paar voorbeelden.

Misbruik maken van iemands nood. Dat is ook zonde tegen het achtste gebod. Komt er straks een arme drommel naar je toe, die wat van je lenen wil: een os om mee te ploegen, een ezel om op te rijden, wat geld of zaaizaad – vraag dan geen rente. Help hem belangeloos. Want het achtste gebod eist: niet stelen, maar geven, royaal en belangeloos geven! Deut. 23:19.

En daarbij vooral niet krenterig en wetticistisch te werk gaan. Als jij hongerig langs een akker of wijngaard loopt, hoef je heus niet te redeneren: „Dat koren en die druiven zijn van boer zus en zo. Daar is geen halm van mij bij en daar moet ik dus afblijven, want een hándvol stelen is ook stelen. Dat maakt niets uit. Stelen is stelen. Het gaat om het principe, nietwaar?”

Wie zo redeneerde, kende Gods barmhartigheid nog niet goed. Zo'n trosje druiven plukken noemde Mozes nog geen stelen. Kom, kom, dat moest onder broeders kunnen lijden. Al moest je natuurlijk geen zak vol gaan plukken of je sikkelt in buurmans koren slaan. Dat is geen aardigheidje meer. Dan ga je elkaar beroven. Dus aan de ene kant geen krenterigheid en pietluttigheid, maar aan de andere kant ook geen vrijpostigheid, Deut. 24:6.

Zo moet je ook nooit iemands handmolen als pand meenemen. Hoe moeten die mensen dan brood bakken? Je mag best garanties vragen, maar daarbij niet iemand in z'n leven treffen, Deut. 24:6.

En als je ooit van iemand een pand eist, denk er dan om dat je als rijke meneer nooit brutaal z'n huis binnenstapt, zelf iets pakt en zegt: „Geef me dat maar mee”. Nee, u blijft netjes buiten staan, al bent u nog zo rijk, en u laat hem naar binnen gaan en u zijn pand buiten overhandigen, Deut. 24:10v. Proeft u weer de geest van dit gebod? Hoffelijkheid en barmhartigheid in acht

nemen tegenover arme mensen. Wars zijn van alle plompheid en grofheid. Als diakenen fijne manieren kennen bij het overhandigen of overmaken van uw financiële steun. Dat is volgens Mozes allemaal de milde, barmhartige, weldadige, absoluut niet schriele, nog minder gierige, maar royale, levengevende en levenbevorderende geest van het achtste gebod. Gij zult niet stelen, maar geven, royaal geven.

Het negende gebod, Deut 24:16-25:16

Ik wil nu onze wandeling door het boek Deuteronomium besluiten met een enkel onderdeel uit Mozes' bespreking van het negende gebod: „Gij zult geen vals getuigenis spreken tegen uw naaste”. Ook daarmee verbood de HERE een heel complex van dingen waardoor wij het recht van de HERE zouden kunnen krenken.

In dat verband spreekt Mozes over de wijze van straffen, het recht van de arbeider op z'n loon, het recht van een dode op zijn naam, maar ook – en dat interesseert ons nu het meest – over het *recht* op barmhartigheid. Alweer zoiets verrassends en verfrissends.

Veel christenen denken bij recht en rechtspraak vaak meteen aan straffen en klagen dan dat er tegenwoordig veel te lichte straffen worden uitgedeeld. Maar Mozes gebruikt het gebod van de rechtspraak om te spreken over de toepassing van het recht op barmhartigheid. Ja, u verstaat het goed: het *recht*!

En dan gebiedt hij in dat kader: het recht van een vreemdeling moet je niet buigen. En het kleed van een weduwe moet je niet tot pand nemen. En wanneer je je oogst binnenhaalt, moet je je akker niet tot de laatste halm kaalscheren en de takken van je wijngaard niet nog een keer nazoeken. Laat wat zitten voor de armen, de weduwen, de wezen en de vreemdelingen. Vergeet niet dat je zelf slaven bent geweest in Egypte. „Daarom *gebied* Ik u dit te doen”, zei de HERE, Deut. 24:22. Barmhartigheidswerk was dus een kwestie van Goddelijk recht. Een weduwe in Israël had er verbondsmatig recht op, dat men nooit haar kleed tot pand zou nemen. En vreemdelingen hadden er in Israël recht op de restanten van de oogst mee te nemen. Dat was geen gunst, maar een recht dat Jahweh, Israëls Grootkoning, had ingesteld. Alle

daden van hulpvaardigheid en menslievendheid zouden in Israël – en onder ons natuurlijk nog veel meer – niet allereerst moeten steunen op de subjectieve basis van onze gevoelens van medelijden, maar op die van de *gerechtigheid*, die Hij als *verbondseis* van zijn volk vorderde. Daarom noemde de Here Jezus barmhartigheidswerk een zaak van gerechtigheid, Matth. 6:1v.

In Spr. 3:27 staat een uitspraak die dezelfde geest ademt. Daar zegt Salomo: „Onthoud het goed niet aan wie er recht op heeft (NV: aan wie het toekomt), terwijl het in uw macht is het te doen”. Of nog wat letterlijker vertaald: „Onthoud nooit iets goeds aan wie er *de heer* van is...”. Onze trouwe, letterlijke SV las: „Onthoud het goed van *zijn meester* niet...” Hier heet de hulpbehoevende dus zelfs kras de heer of meester van het goede. Hij kan er, verbondsmatig gesproken, zekere rechtmatige aanspraken op laten gelden. Dus als wij bij machte zijn iets goeds te doen waaraan onze naaste juist behoefte heeft, wie is er dan heer en meester van dat goeds? Daarop antwoordt Salomo in de geest van de Thora: die hulpbehoevende! Wat zouden veel christenen in de loop van de eeuwen met minder schaamtegevoel de steun van de diakenen aanvaard hebben; als zij beter onderwezen waren over hun *recht* op barmhartigheid in de christelijke gemeente. Hulpvaardigheid en mededeelzaamheid zijn onder Gods volk weldaden waartoe *de gever verplicht* is en waarop *de ontvanger recht* heeft, vgl. Gal. 6:10, Hebr. 13:16.

Mozes onderwijst niet uitputtend, maar uitbeeldend

U hebt intussen ook uit mijn bloemlezing weer gezien, dat Mozes van Gods wet meer een uitbeeldende dan een uitputtende bespreking gaf. Het ging er de HERE immers niet om Israël in de Thora een dik wetboek te geven, waarin Hij Israëls leven tot in de puntjes regelde. Een net van wetten zonder één maas erin. Integendeel, Hij wilde het een levensleerboek bezorgen, waaruit het een barmhartige, evangelische *gezindheid* kon leren.

Natuurlijk, Gods geboden waren ook als bindende voorschriften bedoeld, maar nog meer als voorbeelden voor alle ongenoemde gevallen, die zich in het leven zouden kunnen voordoen. Vandaar dat het zowel in het Verbondsboek als in Deuteronomium wemelt van zinnen als: „Wanneer het gebeurt dat...” of „Als het geval zich eens voordoe dat...” Wanneer Israël die wel genoemde gevallen goed op zich liet inwerken, kon het zelf wel uitmaken hoe het diende te handelen in de duizend en

één gevallen die de HERE niet genoemd had.

Vandaar dat die evangelische Wet van Mozes ook voor ons nog volop Gods wil openbaart. Ja, die *evangelische* Wet! Want als er mensen zijn – voor mijn part heten ze dubbel gereformeerd – die in die Thora of Wet van Mozes iets hards willen inpraten en interpreteren, dan zeg ik dat ze er nog nooit iets van begrepen hebben. Waar denken die eigenlijk aan als ze Psalm 119 zingen?

De Thora eist van ons christenen niet minder, maar meer

Ja, de Thora van Mozes is liefelijk. Zij druipt om zo te zeggen van barmhartigheid. Maar zo'n prachtige onderwijzing als wij, gemeente van het Nieuwe Verbond, nadien mochten ontvangen, heeft Mozes met alle respect voor de Thora Israël nog niet kunnen geven. Want wij mogen nu in onze Here Jezus Christus het top punt van Goddelijke barmhartigheid bewonderen.

Wat heeft Hij al niet weggegeven? Hij is arm geworden, terwijl Hij zo rijk was om ons door zijn armoede rijk te maken, 2 Cor. 8. Hij gaf gezonde armen en benen, ogen en oren weg. Hij leerde zelfs onze vijanden lief te hebben. En wat heeft Hij dat zelf volmaakt gedaan. Hij heeft voor hen aan het kruis gehangen. Elke beweging deed Hem zeer. Hij zal ook niet makkelijk opzij gekeken hebben. Maar die moordenaar naast Hem schonk Hij vergeving van zonden en het eeuwige leven. O, die liefde en barmhartigheid van Jezus. Voor vriend en vijand.

„Meent niet dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten te ontbinden”, sprak Hij, „Ik ben niet gekomen om te ontbinden, maar om te vervullen”, Matt. 5:17. Mozes vroeg om zo te zeggen nog maar een halfvolle maatbeker gehoorzaamheid, maar Jezus wil hem tot de rand gevuld zien. Daarom eist Hij van ons als christelijke gemeente niet minder, maar nog meer barmhartigheid dan Mozes van Israël vroeg, vgl. Hebr. 10:28v.

Wij hebben gezondigd!

Mag ik u tenslotte voorstellen enige ogenblikken tot onszelf in te keren om de torenhoge schuld te overdenken die wij als westerse christenheid op ons geladen hebben door ons tekort schieten in barmhartigheid tegenover blank en bruin? Wij hebben alle reden om ons diep voor de HERE te verootmoedigen vanwege onze verachting van de Thora en de bede van Psalm 79 tot de onze te maken: „Reken ons de ongerechtigheid der voorvaders niet toe, uw barmhartigheid kome ons haastig tegemoet”.

Neem nu alleen maar het Neder-

landse aandeel in de slavenhandel. Hollandse schepen voeren naar de Slavenkust, ruilden zwarte Afrikaanse mensen voor kralen en andere prullen en vervoerden hen in barstensvol gestouwde ruimen naar Curaçao. Notabene met in de kajuit de Statenbijbel, waarin Mozes nog zo had gewaarschuwd: „Wie een mens rooft, hetzij hij hem reeds verkocht heeft, hetzij deze nog in zijn bezit wordt aangetroffen, zal zeker ter dood gebracht worden”, Ex. 21:16. Onze Westindische Compagnie verdiende tussen 1635-1645 gemiddeld zo'n f 840.000,- per jaar met deze groothandel in zwarte mensen.

Intussen voerden wij thuis een sabbatsstrijd, waarbij we ons druk maakten over breien en koken op zondag. Blind voor de barmhartige, ruimhartige en sociale geest die Mozes in het vierde gebod had aangewezen. Mozes had geboden: „Geef die arme drommel een zak wijn”, maar wij gunden „Keesje, het Diakenhuismannetje” soms amper een sigaar. Het lijkt wel alsof de diakonieën zich van die blaam nooit meer geheel zullen kunnen zuiveren, al doen ze nog zo hun best. Als de volkeren van Europa meer hadden gehandeld naar de barmhartigheid van de Thora, dan zag de wereld er nu heel anders uit. Dan hadden we met onze slavenhandel en kolonialisme geen rassentegstellingen en met onze armenverdrukkingen geen klassenstrijd tevoorschijn geroepen. Maar nu lijkt de hele problematiek van de rijke en arme landen, ontwikkelingshulp, 'gerechtigheid'-doen, gezagscrises, stakingen, industrialisatie, de worsteling van kapitalisme en socialisme uitzichtloos, omdat we 'Mozes' hebben verworpen en de Geest der barmhartigheid gesmaad. Voor die verwording had christelijke onderhouding van de Thora 'ons' veelszins kunnen behoeden.

Laten wij ons daarvan voor ons deel nog zoveel mogelijk bekeren, door zeer royaal diakonaat te beoefenen in de geest van de Thora, zoals die vervuld is door Jezus Christus, Gods vleesgeworden barmhartigheid, met wiens Woord ik nu al het gesprokene samenvat (Luk. 6, vs. 36): „Weest barmhartig gelijk uw Vader barmhartig is”.

Marleen Hengelaar-Rookmaaker, Eck en Wiel

Popmuziek: dansen in de muil van de draak (2)¹

(Tekst zoals uitgesproken op de ontmoetingsdag van 31 maart 1990)

Het dilemma van U2

Kunnen we die hele popmuziek dan toch maar niet beter links laten liggen, als er zo veel zondigs aan kleeft? Dat zou echter betekenen dat we ons op een eiland terug zouden trekken. Dan staan we niet meer in onze eigen tijd. Hoe kunnen we dan nog als zoutend zout in onze cultuur werken? Dat geldt voor de cultuur in het algemeen (pop is trouwens een uitstekende plaats om te leren kennen wat er zo al in onze cultuur leeft), maar ook voor de popcultuur. Er is een engels gezegde dat zegt: „it is better to light a candle than curse the darkness”, het is beter om een licht te ontsteken dan om de duisternis te vervloeken. Ook christenen moeten bezig gaan in de popcultuur. Dat kan alleen als we van het popgebeuren op de hoogte zijn en er ook de visie voor hebben. Ik bedoel niet te zeggen dat nu iedereen naar pop moet luisteren, maar het is wel een opdracht voor de kerk in het algemeen. En de mensen die er mee bezig gaan, zouden zich ook gesteund moeten weten door de rest.

Ik denk b.v. aan U2, die alom de populairste band van de tachtiger jaren genoemd wordt, waarvan drie van de vier leden christen zijn, waaronder ook Bono die de teksten schrijft en het gezicht van de groep bepaalt. Tot tweemaal toe waren ze bijna gestopt, omdat hun kerkelijke achterban hun activiteiten veroordeelde en hen zelf ook sterk aan het twifelen bracht.

We moeten een klimaat scheppen dat er iets kan groeien. Dat geldt ook voor het omgaan met popmuziek: willen we er visie op ontwikkelen hoe je er op goede manier mee om kunt gaan, dan moeten we er wel mee aan de slag.

Een gevaarlijke tijd

Ik wil kort iets zeggen over jongeren en popmuziek. Hoe moeten zij omgaan met pop? Voor hen geldt in feite hetzelfde als wat ik hierboven al gezegd heb, alleen moeten we hen daarin begeleiden. Als ik het goed inschat, is het klimaat in de meeste ned. geref. huizen op het moment zo, dat de ouders de pop het liefst uit zouden willen bannen, maar wel merken dat dat niet kan en het dan maar oogluikend tolereren, maar er wel negatief over doen. Dan laten we de jongeren wel in de kou

staan, dan moeten ze het zelf allemaal zien op te knappen. En dan hebben de ouders het ook aan zichzelf te danken dat pop in een soort verzetssfeer terecht komt. Het geloof en de muziek in de vrije tijd worden dan twee gescheiden werelden, terwijl die juist met elkaar geïntegreerd zouden moeten worden. Ik denk ook dat we de jongeren een zekere ruimte moeten laten. Ze zitten nog in de experimenteerfase, ze zijn nog aan het ontdekken. Ze moeten nog van alles uitproberen om te ontdekken wat bij hen past. Ze kunnen niet om pop heen. Ze worden er overal mee geconfronteerd. Het is bovendien muziek die hen aanspreekt. Het is toegankelijke muziek. Ze worden aangesproken door de energie, de ritmiek, door de verzetstoon en de gevoelslading van pop. Pop is gevoelsmuziek, daar zijn ze heel ontvankelijk voor. Pop betekent voor hen vooral gezelligheid, een lekker achtergrondmuziekje, en erbij horen. Pop is voor hen ook een uitlaatklep: even de onlustgevoelens van de dag kwijtraken, je even terugtrekken in je eigen wereldje. Meestal wordt er helemaal niet zo bewust naar geluisterd. Ik denk dat 90% van de teksten, ook door het engels, totaal aan de jongeren voorbijgaat (uitzonderingen daargelaten). Het zou goed zijn de jongeren te stimuleren wat bewuster te luisteren. Er ligt een taak voor de ouderen (ouders, kerken, scholen) om zich samen met de jongeren over popmuziek te buigen. Dat vraagt wel om openheid. Het zou goed zijn om samen op zoek te gaan naar het goede, naar het geestverwante in de popmuziek – want dat is er ook – en ook bewust te zijn wat niet strookt met de eigen levensovertuiging. Is het dan niet gevaarlijk om de jongeren het groene licht te geven om naar van alles te luisteren? Ja, dat is het zeker wel, maar we leven nu eenmaal in een gevaarlijke tijd, zeker als het de jongeren betreft. Steeds meer jongeren verlaten de kerk. Toch lost verbieden niets op. Het maakt ze niet zelfstandig en ze zullen de begeleiding missen. Bovendien is het van levensbelang dat we veel voor onze jongeren bidden. God kan hen er bij houden, waar wij niet meer weten hoe dat moet.

Realisme, protest en geestelijke inslag

Tot slot wil ik kort ingaan op die

goede, geestverwante popmuziek. In het engels wordt wel het onderscheid gemaakt tussen rock en pop, waarbij rock staat voor de serieuze popmuziek, muziek die echt iets te zeggen heeft, met serieuze thema's en onderwerpen, en pop voor de popmuziek die alleen maar amusement wil zijn, vaak commercieel en oppervlakkig, vaak ook dansmuziek, met liefde en seks als standaardonderwerpen.

Een kenmerk van de serieuze kant van de pop is het realisme, de realiteitszin. Pop heeft als drie belangrijke wortels de blues, de gospel en de folk – alle drie stijlen die de werkelijkheid onder ogen willen zien, die niet vluchten in sentiment en zoetheid. Deze kant van de pop kent ook een traditie van het aanstellen van misstanden, van protest. Dit zijn in wezen heel positieve kenmerken, die het medium ook heel geschikt maken voor christenen. Verder tref je in de geschiedenis van de pop steeds weer een bezig zijn met geestelijke vragen. Dat had je in de zestiger jaren met o.a. de Beatles en de belangstelling voor de oosterse religies. De laatste jaren is de geestelijke inslag in de pop ook weer sterk – nu is het meer een algemene religieusiteit te vergelijken met de belangstelling voor New Age. Veel van de pop van de latere tachtiger jaren heeft bovendien een positieve inslag, die we terug vinden in de vele benefiet-concerten: Life Aid, Band-Aid, het concert voor Mandela, voor Amnesty International enz. Het doemdenken is voorbij, nu proberen we er toch nog iets van te maken.

Ik geef een aantal namen van de christelijke popartiesten die m.i. het meest de moeite waard zijn. Zelf voel ik me bij deze popmuziek toch altijd het meeste thuis. Het zal u meevallen hoeveel platen van genoemde mensen te verkrijgen zijn gewoon in de plaatselijke muziekbibliotheek. Een goedkope manier om het een en ander te kunnen beluisteren.

Aanbevolen christelijke popmusici:

– binnen christelijke circuit:

– Steve Taylor, Charlie Peacock, Tonio K., Mark Heard, Leslie Phillips, Daniel Amos, Amy Grant, Steve Scott

– in algemene circuit:

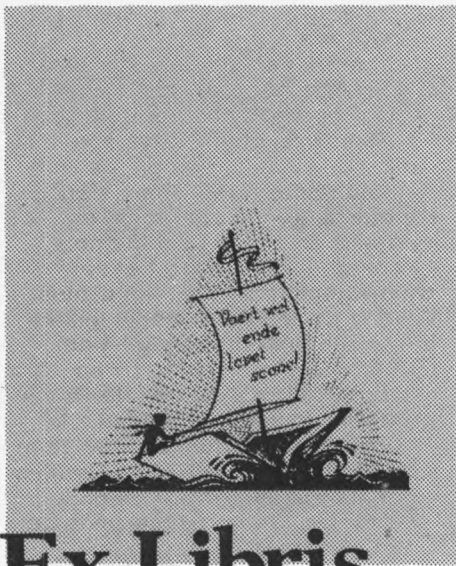
– Bruce Cockburn, U2, T-Bone Burnett, Runrig, Peter Case, Bob Dylan, The Alarm, Deacon Blue, Sam Phillips, Van Morrison, Lenny Kravitz, The Seventy Seventies.

Er is momenteel heel veel gospelpopmuziek (binnen christelijke circuit), een hoop helaas van middelmatige kwaliteit.

De popmuziek door christenen kan ons geloofsleven op positieve wijze voeden, omdat deze muziek op eigentijdse en actuele wijze het geloof verwoordt en verklankt en uitwerkt naar onze eigen levenssituatie. Dieper wordt op het een en ander ingegaan in het Cahier 'Pop in perspectief' van de Stichting Christelijk Studiecentrum. U kunt het daar bestellen. Adres: N.Z. Voorburgwal 96-1, 1012 SG Amsterdam. Tel. 020-257141.

¹ Titel ontleend aan de plaat van Bruce Cockburn: Dancing in the dragon's jaws.

Ex Libris

T. Hoekstra, Zwolle

Nieuwe boeken

HET GELUK VAN JE LEVEN is een bundeltje van Jaap Zijlstra, vooral bedoeld voor jonge mensen. Er staan gedichten in, overdenkingen in proza en mooie foto's. Een goed geschenk voor uw kinderen vanaf een jaar of vijftien. Het volgende neem ik over:

Ik geloof in de Heilige Geest

Ik geloof

dat Hij mijn leven vernieuwen kan.

Ik geloof

dat Hij mij fijngevoelig kan maken.

Ik geloof

dat Hij mij met Geestdrift vervullen kan.

Ik geloof

dat Hij mij kracht kan geven om lijden te dragen.

Ik geloof

dat Hij mijn loslippigheid beteugelen kan.

Ik geloof

dat Hij mij vindingrijk kan maken.

Ik geloof

dat Hij mij boven mijn twijfel kan uittillen.

Ik geloof

dat Hij een lach kan geven door mijn tranen heen.

Ik geloof

dat Hij mij kan doordringen met vrede.

Ik geloof

dat Hij mij hulpvaardig kan maken.

Ik geloof

dat God mijn gebed verhoort
als ik vraag om de Heilige Geest.

Uitgever: Ark Boeken, omvang: 29
bladzijden, prijs: f 6,95.

DE MOOIESTE GEDICHTEN VAN HELENE SWARTH, een bloemlezing, samengesteld door Sipke van der Land. Zo'n keuze is natuurlijk erg persoonlijk, ik mis gedichten die ik verre de voorkeur zou geven boven wat in deze bundel is opgenomen. En met de titel heb ik ook moeite. Wie kan nou zeggen wat 'de mooiste gedichten' zijn? Afijn, u weet nu dat deze bundel er is. Uitgever Kok heeft er een fraaie vorm aan gegeven, de omvang is 48 bladzijden en de prijs is f 13,50.

DE MOOIESTE GEDICHTEN OVER MOEDERS is van dezelfde samensteller en dezelfde uitgever. Ook dit boekje ziet er fraai uit. Maar weer dat 'de mooiste'. Het is een vreemde verzameling geworden. Als schrijvers komen we o.a. tegen: Jaap Zijlstra, Nel Benschop, J.H. Speenhof, Guido Gezelle, Cornelis Paradijs, Geerten Gossaert, H. van Alphen en M. Nijhoff. Hoe krijgt iemand ooit zo'n gezelschap bij elkaar! Zou Sipke van der Land weten dat Cornelis Paradijs het pseudoniem is van Frederik van Eeden en dat het opgenomen gedicht een parodie is? Hij rekent het blijkbaar toch tot de mooiste in onze vaderlandse letterkunde. Mijn advies is: besteed uw geld liever anders. Omvang en prijs zijn gelijk aan die van de andere bloemlezing.

GELOVEN IS GELUK, is een nieuwe bundel van Nel Benschop. Wie kent niet haar naam? Wie heeft nog nooit iets van haar gelezen? Literaire maatstaven moeten we bij deze poëzie niet hanteren; Nel Benschop zal zelf de eerste zijn die dat beaamt. Ik wil er niet over uitweiden, alleen wil ik dit wel kwijt: haar werk heeft meer kwaliteit dan dat van veel andere schrijvers (en vooral schrijfters) van dit soort poëzie. Het titelgedicht neem ik over:

Geloven is geluk

Geloven is geluk; is gave van de Heer,
om, niet begrijpend, toch te blijven hopen;
in vast vertrouwen achter Hem te lopen
al zie je zelf geen spoor, geen voetpad meer.

Geloven is geluk. 't Bestaat soms in één woord:
Rabbouni! Meester! Niets meer te verlangen
dan uit Zijn mond de zegen te ontvangen
die je beschermt tot dóór de nauwe poort.

Geloven is geluk. Maar elk geluk is teer;
je kunt het door gebrek aan zorg verspelen.
Alleen als je 't met anderen wilt delen
bemerkt je vol verwond'ring: het wordt méér!

De uitgave is keurig verzorgd door Kok, de omvang is 47 bladzijden, de prijs: f 13,75.

ER KOMT EEN DAG werd geschreven door Sikko Landheer. Volgens de tekst op de omslag zijn deze gedichten ontstaan in de praktijk van het predikambt. Er staat ook: „Ds. Landheer verstaat de kunst zijn gevoelens en gedachten in zeer directe

en aansprekende gedichten om te zetten.”

Ook deze bundel kunnen we rekenen tot de 'pastorale poëzie'. Om u een idee van zijn werk te geven neem ik over:

Soldaat op Golgotha

Ik heb die Jezus aan het kruis geslagen.

Het was mijn werk, ik deed het goed en snel.

Ik voelde niets, geen meelij, geen behagen.

Voerde mijn opdracht uit, bevel is toch bevel.

De Joden scholden hem, maar dat zijn niet mijn zaken.

Ik deed alleen wat van mij werd gevraagd.

Hun woede en zijn pijn konden mij niet echt raken.

Ik hoorde hoe hij fel door hen werd uitgedaagd.

Kom van dat kruis, dan zullen wij geloven.

Als je de zoon van God bent, toon je macht.

Hij schreeuwde zijn verlatenheid naar boven.

Op Golgotha werd het die middag nacht.

Vandaag in Rome ene Paulus onthoofd.

Voor 't eerst heb ik werkelijk gebeefd.

Vlak voor hij stierf, riep hij: God zij geloofd,
want Jezus Christus leeft.

Dit gedicht doet direct denken aan: De soldaat die Jezus kruisigde, door M. Nijhoff. Het verschil is tegelijk duidelijk: wat Nijhoff schreef, is literatuur en de gedichten van Landheer zijn veel eenvoudiger, maar daarvoor wel toegankelijker voor velen.

Het boekje zal echt zijn weg wel vinden; wie van pastorale poëzie houdt, is er niet aan bekocht.

Uitgever: Kok. Omvang: 37 bladzijden. Prijs: f 12,50.

(Na de vakantie moeten we het met elkaar toch maar eens hebben over: christelijke literatuur.)

H. Algra, Den Helder

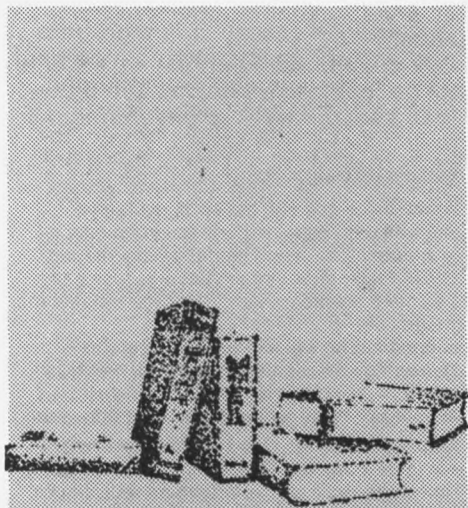
Huisbezoek

De ouderlingen gingen op huisbezoek bij een jong gezin. Een uurtje vroeger dan gewoonlijk, want de kinderen zouden er bij zijn. Ze zaten op de bank, 8 en 6 jaar oud.

En óf ze wisten waar ze het over wilden hebben! Over dingen die ze leuk vonden in de kerk. Over zaken die ze wel eens moeilijk vonden. En ook de ouderlingen hadden hun vragen. Er ontstond een levendige discussie.

Later op de avond, toen de kinderen naar bed waren, ging het gesprek nog even verder over het betrekken van jonge kinderen bij het huisbezoek. De moeder zei dat ze het zelf vroeger moeilijk had gevonden om als puber met het bezoek van ouderlingen te worden gekonfronteerd.

„Je bent dan zo met jezelf bezig dat je je eigenlijk geen houding weet te geven. Op deze manier hoop ik dat ze er van jongsafaan wat meer aan gewend raken, dat het een deel van hun gewone kerkelijke leven wordt” Misschien een idee om over na te denken...

Boekbespreking

M. de Jonge, Voorburg

drs. Th. Peppink – Een hand vol licht

(bijbelse overdenkingen, nieuwe testament)

Drs. Peppink is docent aan de Christelijke Hogeschool voor de kunsten te Kampen. In 1984 publiceerde hij, onder eenzelfde titel, bijbelse overdenkingen aan de hand van teksten uit het oude testament (zie 'Opbouw' dd.28-9-84). Het nu voor ons liggende boek is te beschouwen als een tweede deel.

In een 40-tal stukken, elk van 2 bladzijden, herkennen we wat hij met zijn leerlingen besprak aan de hand van N.T. teksten. Hij trachtte ze voor te bereiden op hun taak en plaats als

christen in een onwortelde samenleving; door de publiciteit ervan betreft hij thans ons allen daarbij. Hij zegt: „Wij beleven de wereld bij flarden en vlagen. Er is een heimwee naar vroeger. Oma's spullen zijn in. Toen was het geluk nog heel gewoon. Er is (thans) een gevaarlijk grote markt naar probleemloze liedjes en probleemloze programma's en probleemloze preken en kranten die zeggen wat wij ook altijd al gedacht hadden. Nederland wordt één grote grijze gehaktbal" (72) Maar God laat ons (nog) niet los. In die verdwaasde wereld werkt Zijn Geest nog en de schrijver tracht daarvan iets weer te geven. „De Geest is wind en vuur. De Geest brengt dynamiek in de kerk. Vaart naar de wereld en spanning naar het einde... De Geest neemt ons door het Woord mee naar de horizon" (61)

Uiteraard ligt in dit boek het accent telkens weer op de cultuur, het culturele leven. Bijzonder op het licht dat we door het Woord ontvangen op de dikwijls donkere en soms onbegaanbare wegen. De leerlingen van de Kamper Hogeschool (niet de theologische, maar die voor de kunsten) moeten dat leven in en worden geroepen daar te getuigen van hun verbondenheid met hun en onze Heer. Dat brengt strijd mee. Want „de duivel heeft bij voorkeur zijn hoofdkwartier vlakbij. Juist daar waar je het niet verwacht en juist daar waar je het niet zoekt. En juist dat moet ons zo op onze hoede doen zijn" (78)

Deze enkele citaten geven enige

indruk van het boek. Het wil geen handleiding voor christelijk gedrag zijn, wel een oproep om steeds wakker te blijven en in geloof te leven. Het is een goede gids, waar je met vrucht naar luisteren kunt. Het boek wordt gedragen door een grote eerbied voor Gods openbaring en voor de God van de openbaring. Het is geen geschrift „dat je even doorleest": het vergt aandacht om met de schrijver mee te denken. Soms is de stijl stug, maar je inspanning wordt beloond.

Dit gaarne aanbevolen werk is uitgegeven door Van den Berg te Kampen; het bevat 92 bladzijden en kost f 14,50.

Hervorming

„Meneer, bij de lessen over discussietechniek zou u toch niet telkens voorbeelden uit de gereformeerde wereld moeten aanhalen."

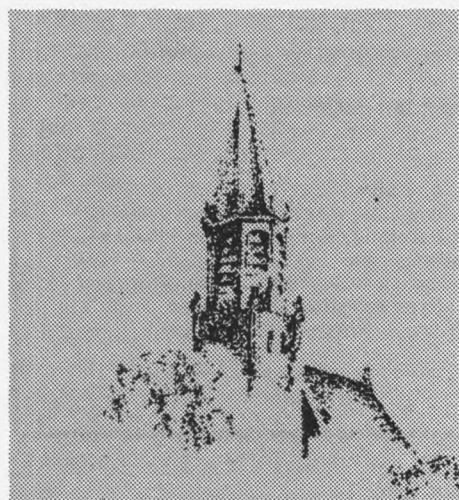
„O, doe ik dat? Nou, dan zal ik proberen erom te denken en andere voorbeelden zoeken." Een andere leerling: „Aha, dan wordt het nu Nederlands hervormd."

T.H.

N.G. Kerk Sliedrecht, gebouwd in 1953.

Op 10 juni hoopt ds. W. Borgdorff hier intrede te doen.

Kerknieuws

Vrouwencontactdag 1990

Landelijke Vrouwencontactdag 20 september 1990 te Putten. Dit jaar wordt de Landelijke Vrouwencontactdag gehouden op donderdag 20 september 1990 in Putten. Hier wordt u vanaf 9.30 uur ontvangen in De Aker, Fontanusplein 2 met koffie en veluws krentenbrood. Het programma start om 10.30 uur in de Oude Kerk (Ned. Herv.) Kerkplein 11, op ongeveer 50 meter van De Aker. In de kerk is ringleiding aanwezig, terwijl beide gebouwen goed toegankelijk zijn voor rolstoelen. De lunchpauze zal weer in De Aker plaatsvinden en het middagprogramma opnieuw in de kerk. De entree bedraagt f 15,-. Hiervoor krijgt u koffie, een uitgebreide lunch met o.a. broodjes, soep, fruit, drinken naar keuze en het programmaboekje.

Drs. P.J. van Kampen, als lerend ouderling verbonden aan de Nederlands Gereformeerde Kerk van Wageningen en staflid van de Stichting L'Abri-Nederland, hebben wij bereid gevonden een inleiding te houden over het thema

NEW AGE

NEW AGE is een term waarachter meerdere stromingen schuil gaan die gaandeweg meer hun stempel zetten op de huidige samenleving. De volgende punten zijn typerend voor het zogenaamde NEW AGE-denken:

- veel aandacht voor oosterse religies, gezien als even zoveel wegen naar God
 - een bepaalde kijk op het omgaan met de Aarde
 - alternatieve geneeswijzen
 - een grote belangstelling voor magie, hekserij en andere vormen van alternatieve spiritualiteit.
- Op verschillende manieren wordt indringend propaganda gemaakt voor deze zaken. Het is daarom van belang hiervoor op onze hoede te zijn.

Deze dag, die als doel heeft met elkaar God lof toe te brengen en elkaar te bemoedigen, belooft al met al uitermate boeiend te worden. In verband met de noodzakelijke voorbereidingen vragen wij u het aantal bezoekers uit uw gemeente vóór 7 september a.s. aan ons op te geven. Gegevens omtrent openbaar vervoer, routebeschrijving, enz. treft u bij de 2e aankondiging aan.

Hartelijk welkom!

Namens de voorbereidingscommissie,
A.R. van Wachem-van Roemburg,
coördinatie,
Fergutgaarde 22
7329 BG Apeldoorn
tel.: 055-424117

G. Busstra-Roorda
Van Miereveltstraat 47
7312 RX Apeldoorn
tel.: 055-555498

EvTA (Stichting Evangelische Toerusting Afrika)

Verlof Ds. en Mevrouw Westerkamp
In de periode van 13 juli tot 11 september a.s. hoopt het gezin Westerkamp met verlof naar Nederland te komen, na een periode van 2 jaar werken in het Afrikaanse land Rwanda. (U kent hen wel uit de rubriek in Opbouw Groeten uit Rwanda van Jeannette Westerkamp-Stegeman).

In de week van 2 september tot 9 september kunt u het echtpaar Westerkamp vragen voor gemeentevenonden, bejaardenmiddagen, koffie-ochtenden of wat u maar wilt. Zij zijn bereid over hun werk te vertellen, al dan niet geïllustreerd met dia's, zodat u ook met dit aspect van het zendingswerk kunt kennismaken. Voor het maken van een afspraak kunt u bellen naar het secretariaat van de Stichting EvTA vanaf nu tot 30 juni a.s. en dan weer ná 6 augustus, tel. 050-136380.

W.C.D. Wierenga-Bremmer

Ned. Geref. Kerk van Wapenveld

Het postadres der kerk luidt: Ned. Geref. Kerk
p/a A.C. van der Bijl, Mr. J. van Doesburgstraat 7, 8191 AL Wapenveld.
Het telefoonnr. van het scribaat is: 05206-78278.

Landelijke Ouderlingen-conferentie

Landelijke ouderlingen-conferentie
Op zaterdag 9 juni a.s. zal een landelijke ouderlingen-conferentie worden gehouden in de Jeruzalemkerk aan de Troosterlaan 65 te Utrecht. Sprekers zullen zijn ds. O. Mooiweer te Enschede en ds. W. Smouter te Rijswijk.

Ds. Mooiweer hoopt te spreken over 'het huisbezoek in de praktijk'. Hij zal de actualiteit van het onderwerp belichten door zijn uitgangspunt te

kiezen in Efeze 4 : 11 en 12. Ook ouderlingen zijn als ambtsdragers aan de kerk geschonken om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon, tot opbouw van het lichaam van Christus. Er is in het ambt een 'tegenover'. Maar het ambt heeft ook een gemeentelijk karakter: in zijn functioneren is het ambt omgeven door de gemeenschap der gelovigen.

De reformatie van de 16e eeuw betekende ook een eerherstel van het huisbezoek. Men moet zich overigens wachten voor het afwerken van een vragenlijstje. In flexibiliteit zal de ouderling moeten leren inspelen op de situatie in het desbetreffende gezin of in het leven van de alleenstaande. Daarbij blijven uiteraard het geloof, de kerk en de samenleving niet buiten beschouwing. Het is de bedoeling dat ouderling en gemeenteleden elkaar steeds beter leren kennen. Dat bevordert de vertrouwenspositie van de ouderling en dient tot zegen van de gemeente.

Ds. Smouter hoopt te spreken over de aparte eisen die te stellen zijn aan een 'huisbezoek aan jongeren'. Kennis van de leefwereld van jongeren is daarbij vereist; zeker nu de veranderingen daarin zo snel gaan. Is het waar dat jongeren zo passief zijn en geen normen kennen? Wanneer bij een huisbezoek vermaand dient te worden is er altijd een spanningsveld: je wilt niet schuldig zwijgen en je wilt ook het contact niet verbreken.

Naast deze onderwerpen wordt ook, meer in het algemeen, aandacht besteed aan de vraag hoe jongeren te motiveren en te activeren zijn. Van 9.30 uur af wordt men ontvangen met koffie. We hopen te 10.15 uur te beginnen en uiterlijk te 16.00 uur te eindigen. Voor een broodmaaltijd wordt gezorgd.

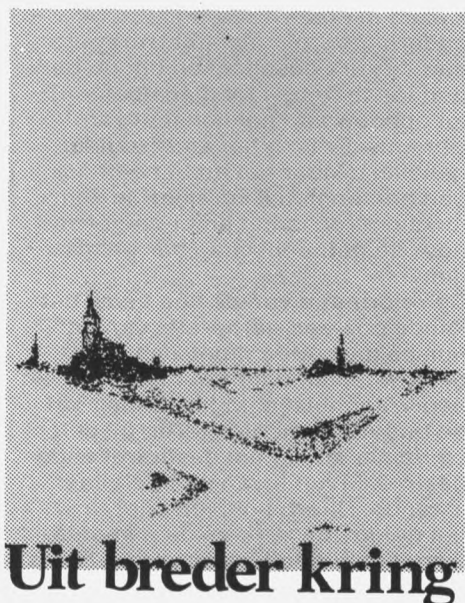
Deelnemers kunnen zich aanmelden door f 15,- (koffie en lunch inbegrepen) over te maken, vóór 27 mei a.s., op postrekening 65940 t.n.v. Landelijke Ouderlingen-conferentie Nederlands Gereformeerde Kerken, Statensingel 100c, 3039 LS Rotterdam.

Ned. Geref. Kerk van Urk

Het scribaat berust bij: D. Korf, Harderbank 6, 8321 RP Urk. Tel.: 05277-2620.

Predikantenconferentie

De jaarlijkse predikantenconferentie zal dit jaar D.V. gehouden worden op donderdag 14 juni in de Proosdijkerk, het gebouw van de Ned. Geref. kerk van Ede, Veenderweg 193, 6713 AG Ede; aanvang: 10.00 uur. Prof.dr.ir. E. Schuurman uit Breukele zal spreken over het onderwerp: „Wijsgerige en ethische achtergronden van de hedendaagse biotechnologie en genetische manipulatie”. Kontaktadres: K. Muller, Oude Veen-scheiding 15, Heerenveen, tel. 05130-20476

Uit breder kring

Kerkdiensten in Portugal (Algarve)

Voor vakantiegangers wellicht van belang is het te weten dat protestantse kerkdiensten worden gehouden om 11.00 uur in de 'International Evangelical Church of the Algarve' in het dorpje Vale do Judeu, ten noorden van Quarteira even over de snelweg N 125, in een oude boerderij.

De plaatselijke predikant is de Nederlandse pastor Peter Sluimer. Het kerkje is bereikbaar vanaf Faro naar het Waterslidepark en daarna de 1e afslag rechts. Borden geven in het Engels en Portugees de route verder aan.

Christelijke Studentenvereniging 'Alpha'

„Straks studeren in Amsterdam, Delft, Groningen, Utrecht of Twente? Overweeg dan om lid te worden van de Christelijke Studenten Vereniging aldaar. Bij deze verenigingen kom je makkelijk in aanraking met mede-Christenstudenten van verschillende achtergrond om samen een fantastische studententijd mee te maken. De activiteiten van deze verenigingen zijn zeer gevarieerd; Christelijke vorming en gezelligheid overlappen elkaar in ruime mate.

Als je meer specifieke informatie wilt hebben over één van de vijf zusterverenigingen, dan kun je contact opnemen met de betreffende contactpersoon:

Amsterdam V.C.S.A. Arnold van 't Riet 020-430253

Delft C.S.R. Peter Zegelaar 015-565424

Groningen Hendrik de Cock 050-128177 (Sociëteit)

Utrecht S.S.R. – N.U. 030-316929 (Sociëteit)

Twente C.S.V. ALPHA 074-912019 (Sociëteit)

Met droefheid namen we kennis van het overlijden van onze broeder

HARKE JAN HOUTMAN

16-2-1910

22-5-1990

Met dankbaarheid gedenken we hoeveel hij gedurende de 58 jaar, dat hij lid was van onze gemeente, voor de kerk heeft betekend. Veelvuldig diende hij als ouderling, terwijl hij nog in zijn laatste jaren voor velen een raadsman was.

Zijn blijmoedig geloof, zijn positieve en creatieve levensinstelling was voor jongeren en ouderen een steun en stimulans.

Trooste de HEERE zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen.

Kerkeraad en gemeente,
Ned. Geref. kerk Eindhoven

TE HUUR

voor vakantie in juni, juli en augustus te Dalfsen.

KOETSHUIS

op

LANDGOED

voor 8 personen; ook geschikt voor mindervaliden; f 450,- per week; tel. 08330-14150.

TE HUUR:

4-6 pers.

STACARAVAN

met douche en wc, staande op rustige plaats op mooie camping te Beekbergen.

Ook voor weekends.

Int. tel. 033-751401 of 650308

ngj

STICHTING
NEDERLANDS
GEREFORMEERD
JEUGDWERK

Bijbelstudieweekenden

VOLMAAKT ZIJN?! Dat is het thema in de jaarlijks terugkerende weekenden van het NGJ. N.a.v. de bergrede kun je met leeftijdgenoten praten over ons al-of-niet volmaakt zijn, over de wil van God in ons leven. En behalve de bijbelstudie is er ook ruimte voor ontspanning. Probeer het ook eens, zo'n weekend. Je zult er zeker geen spijt van hebben! Wat dat betreft zijn de ex-weekendgangers onze beste reclame. Je kunt kiezen uit twee weekenden, die allebei in het huis van l'Abri te Eck en Wiel zijn gepland, en wel 7-9 september en 5-7 oktober.

Informeer eens bij

D. van der Molen, Socratesstraat 58, 7323 PG APELDOORN, 055-664609.

Wie van de f 50,- totale kosten alvast f 10,- overmaakt op giro 5180291 o.v.v. NGJ-bijbelstudieweekend, die heeft zichzelf ingeschreven.

